Nr 16 WARSZAWA, 15 SIERPNIA ROKU 1937. ROK XIX

GAZETA ADMINISTRACJI

DWUTYGODNIK

POŚWIĘCONY PRAWU PUBLICZNEMU ORAZ ZAGADNIENIOM ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ

TREŚĆ:

REDAKTOR: FRANCISZEK KAUFMAN.

WARUNKI PRENUMERATY:

rocznie z przesyłką zł 24.—
kwartalnie „ „ zł 6.—
Pojedyńczy numer zł 1.20

CENA OGŁOSZEŃ:

strona	1/1	1/2	1/4	1/8
zł	200	120	65	35

Konto czekowe P. K. O. 30192. Konto pocztowe Kartoteka nr 6 (do sumy 50 zł).

Redakcja i administr.: Trębacka 11. Tel. redakcji 606-17; tel. administracji 606-14.

Redakcja rękopisów nie zwraca.

M. H. PRAWDZIC-LAYMAN

WSPÓŁPRACA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH W ZAKRESIE W. F. I P. W.

Dbałość o zdrowie obywateli, zamieszkałych na terytorium danego związku samorządowego — miasta, czy też powiatowego związku samorządowego, stanowi jedno z głównych zadań samorządu terytorialnego. Formy dbałości o zdrowie publiczne są wielorakie, a więc profilaktyka w szerszym ujęciu, lecznictwo wraz ze szpitalnictwem i wreszcie akcja wychowania fizycznego, zazębiająca się o akcję przysposobienia wojskowego. Potrzeby w zakresie akcji w. f. i p. w. są szczególnie rozległe, ogarniają bowiem zastępy młodego pokolenia, stanowiącego zaczyn tężyzny narodu w przyszłości bliskiej, tudzież wkraczają na tory obrony Państwa.

Z tych względów nie może być rzeczą obojętną czy i w jakim stopniu zrozumienie doniosłości akcji w. f. i p. w. znajdzie odbicie w budżecie poszczególnego związku samorządowego, jak nie może też być obojętna przypadkowość świadczeń w postaci subwencyj na akcję w. f. i p. w.

W warunkach lokalnych rzeczywistości na kształtowanie się stosunku organów stanowiących do akcji w. f. i p. w. wpływać mogą niejednokrotnie czynniki natury podrzędnej w istocie rzeczy, urastające jednak ze stanowiska ciasnego podwórka do rangi nieraz hamletowskiego „być albo nie być". W szczególności potrzeby akcji w. f. i p. w. mierzone są często wąskim jej zasięgiem na danym terenie, t. j. nie względem na to, jaką winna być akcja w. f. i p. w., lecz jaka jest w obecnym stadium jej rozwoju lokalnego. Zdarza się również, że o ile występują wszelkich odcieni animozje osobiste, bądź tarcia koteryjne, wykwitające na tle podsycanej dyskusji, to zawsze wówczas wprowadza się niepożądany moment targów o subwencję na tak doniosły cel, gdzie zarysowuje się podział na proszących i dających i gdzie niekiedy angażowany bywa prestige reprezentanta czynnika rządowego.

Stojąc na gruncie respektowania zasady samostanowienia związków samorządu terytorialnego w sprawach gospodarczo-finansowych, nie możemy uważać nasuwającej się koncepcji stałego unormowania świadczeń samorządów na rzecz akcji w. f. i p. w. za uwłaczenie lub pomniejszenie wspomnianej zasady. Akcja w. f. i p. w. przestała bowiem być sprawą lokalną, choć służy doraźnie celom miejscowym, i co więcej — konieczność rozwoju tej akcji nie może być dopasowywana do kapryśnego nurtu kształtującego się jej zrozumienia ze strony ciał kolegialnych związków samorządowych. Zresztą na poparcie wysuniętej koncepcji możemy powołać się na precedens niejako w zakresie samorządu rolniczego, gdzie świadczenia na rzecz izb rolniczych określone są w drodze odnośnych przepisów prawnych procentowo do sumy wymiaru dodatków komunalnych do państwowego podatku gruntowego (powiatowe związki samorządowe).

Podkreślić przy tym należy z naciskiem, że w danym wypadku — przy lansowaniu wysuniętej koncepcji — nie ma mowy o tworzeniu jakiegoś nowego obciążenia podatkowego, a jedynie o zakreślenie przeznaczenia części dochodów budżetowych związków samorządowych.

Przeciw podobnemu ujęciu świadczeń na rzecz akcji w. f. i p. w. mogą przemawiać: 1-o argument sztywności świadczeń i 2-o argument zahamowania ofiarności publicznej.

Nie bez słuszności sądzić można, że oznaczenie z góry wysokości świadczeń na akcję w. f. i p. w. usztywni je, a tym samym przyszłe tendencje rozwojowe omawianej akcji mogą doznać zahamowania. W skonfrontowaniu jednak z przeciętną obecnych rzeczywistych świadczeń samorządów na cele akcji w. f. i p. w. (jakżeż niejednolitych), a przede wszystkim — z sztywnością budżetów samorządowych, zwłaszcza po oddłużeniu, argument ten zatraca swoją wartość. Można zaryzykować twierdzenie, że na przestrzeni najbliższych kilku lat należyte unormowanie omawianych świadczeń stworzy możliwości znacznego rozwoju akcji w. f. i p. w.

Argument drugi w praktyce o tyle może być stępiony, że w wypadkach szczególnych potrzeb akcji w. f. i p. w., spowodowanych pięknym jej rozwojem na tych czy innych terenach działania samorządów, wyjednanie potrzebnych funduszów dotacyjnych nie będzie nastręczało trudności.

W wyniku powyższych rozważań koncepcja stałego unormowania świadczeń samorządów na rzecz akcji w. f. i p. w. nasuwa się — zdaniem naszym — z oczywistością nieodpartej konieczności.

Forma unormowania świadczeń wymagać będzie specjalnego przemyślenia na podstawie materiału budżetowego samorządów, zgromadzonego ze wszystkich terenów.

Opowiadamy się osobiście za utrzymaniem zasady określania wysokości dotacji w zależności od liczebności mieszkańców powiatu, tudzież miast niewydzielonych (miasta wydzielone wyłączam z rozważań), przy czym miasta niewydzielone o liczebności do 10—15 tys. mieszkańców proponowalibyśmy traktować na równi z gminami wiejskimi.

W ten sposób powstają trzy grupy świadczących związków samorządowych, według norm, ustalonych w oparciu o rachunek słuszności i przeciętnej dotychczasowych świadczeń:

powiaty—proponowane obciążenie na głowę mieszkańca 10—12 gr.
miasta (ponad 15 tys. m.) prop. obc. „ „ „ 10—14 gr.
gminy wiejskie i miasta do 15 tys. m. — pozostawia się stan dotychczasowy, t. j. świadczeń fakultatywnych.

Niższe od proponowanych obciążenia na głowę mieszkańca nie miałyby prawdopodobnie racji bytu.

Należałoby życzyć, aby poruszona sprawa została roztrzygnięta przed nowym okresem budżetowym.

ROMAN JABŁOŃSKI

REJESTRACJA SKAZANYCH NA TLE NOWYCH PRZEPISÓW

Zagadnienie rejestracji skazanych nie należy do tych szczęśliwych zagadnień, którym poświęca się wiele miejsca na łamach czasopism mimo, że sprawa ta posiada doniosłe znaczenie dla życia publicznego [1]).

Wiadomość z rejestru jest niezbędna dla sędziego wyrokującego, który musi ją wziąć pod uwagę przy wyrokowaniu (art. 54 k. k.). Dane bowiem o poprzedniej karalności ułatwiają sędziemu bliższe poznanie sprawcy, stopnia jego niebezpieczeństwa społecznego i natężenie skłonności przestępnych, co umożliwia w następstwie wymierzenie mu kary celowej. Poza tym kodeks karny zabrania zawieszania kar recydywistom, przestępcom zawodowym i z nawyknienia (art. 61 § 3 k. k.), zezwala natomiast na orzekanie względem nich kar surowych (art. 60 k. k.) oraz nakazuje umieszczenie w zakładzie dla niepoprawnych skazanego, u którego stwierdzono trzykrotny powrót do przestępstwa, jeżeli pozostawienie go na wolności grozi niebezpieczeństwem porządkowi publicznemu (art. 84 k. k.). Względem tej kategorii osób sędzia ma prawo zastosować jako środek zapobiegawczy nawet tymczasowe aresztowanie (art. 165 p. d k. p. k.). Poza tym — w razie otrzymania wiadomości, iż skazany popełnił w okresie zawieszenia kary nowe przestępstwo, zwłaszcza tego samego rodzaju lub z tych samych pobudek co i poprzednie — sędzia ma obowiązek zarządzić wykonanie zawieszonej kary (art. 63 k. k.). Również zatarcie skazania może nastąpić jedynie w przypadku, jeżeli następnie dana osoba nie była skazana w ciągu 10 lat na karę więzienia. Poza tym schwytanie osoby ściganej listami gończymi następuje często dzięki udzieleniu z rejestru władzom zapytującym wiadomości o ściganiu. Nawet i klasyfikacja więźniów jest w dużej

---

[1]) *Roman Jabłoński*: Zagadnienie rejestracji skazanych w świetle obowiązujących przepisów. Archiwum kryminologiczne, tom II zeszyt 3—4 oraz Rejestracja skazanych — Głos sądownictwa, nr 10 z r. 1936.

mierze uzależniona od ich poprzedniej karalności. Lecz na tym nie kończy się znaczenie rejestracji skazanych. Oddaje bowiem ona niezmiernie ważne usługi również organom administracji państwowej. Organa te w wykonaniu ustawowych obowiązków czuwać muszą, by osoby, pozbawione jakichkolwiek praw na skutek skazania, nie pełniły funkcyj, wykonywania których są pozbawione lub niegodne (patrz przepisy: wyborcze, o powszechnym obowiązku służby wojskowej, o państwowej służbie cywilnej, o ustroju adwokatury i t. d.).

Wszystkie te przepisy staną się martwą literą, jeśli nie będzie istniała instytucja, udzielająca wiadomości o poprzednich skazaniach. Wykonanie więc tych przepisów zależy przede wszystkim od sprężyście działającego aparatu informacyjnego, którym jest rejestr skazanych.

Ustawodawca polski docenia w pełni znaczenie rejestracji skazanych, czego dał wyraz w art. 9 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. z r. 1932, nr 102, poz. 863), nakładając na ministra sprawiedliwości obowiązek oznaczenia urzędów, mających prowadzić rejestry skazanych oraz sposób ich prowadzenia. Następnie w art. 82 i 245 § 2 pkt b) k. p. k. poleca zbierać co do każdego oskarżonego wzmianki w rejestrach skazanych, co jeszcze dobitniej podkreśla § 45 instrukcji policyjnej.

Jest więc rzeczą konieczną i ze wszech miar pożądaną gruntowna znajomość przepisów o rejestrze skazanych, dawniej i obecnie obowiązujących. Nieznajomość tych przepisów sprowadza w następstwie niepożądane zjawisko niesłusznych zażaleń władz administracyjnych na rzekomą nieścisłość wiadomości z rejestru skazanych. Na usprawiedliwienie tych władz trzeba zaznaczyć, że przepisy o rejestrze skazanych ulegały częstym zmianom, skutkiem czego nie zawsze jest rzeczą łatwą ustalenie, czy dane skazanie nie zostało wykreślone z rejestru na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów. To też w niniejszym artykule przez omówienie podstawowych zasad rejestracji skazań pragniemy ułatwić czytelnikom gruntowne zapoznanie się z przepisami o rejestrze, gdyż nieznajomość ich, jak stwierdza codzienna praktyka, odbija się niewątpliwie ujemnie na toku urzędowania rejestru skazanych i władz administracyjnych.

Współczesny system rejestracji skazanych wytworzył się we Francji. System ten polega na rejestrowaniu skazanych w prokuraturach sądów okręgowych, w okręgu których skazani się urodzili. Niezależnie od tego istnieje rejestr centralny, zwykle przy Ministerstwie Sprawiedliwości, w którym rejestruje się cudzoziemców oraz osoby o nieustalonym miejscu urodzenia.

Według tego systemu prowadzi rejestry większość państw europejskich (np. Francja, Niemcy). Niektóre jednak państwa (przeważnie mniejsze) prowadzą jeden rejestr centralny przy Ministerstwie Sprawiedliwości (np. Belgia, a nawet i Polska) lub przy dyrekcji policji (np. Austria). W Rosji sowieckiej i Anglii rejestry skazanych prowadzą organa policyjne. Większość państw prowadzi rejestry systemem kartotekowym. Polega on na włączaniu kart karnych do kartotek według alfabetycznej kolejności nazwisk i imion skazanych, imion ich rodziców, dat urodzenia i t. d. System ten jest najbardziej elastyczny i najtańszy.

W Polsce przepisy o rejestrze skazanych ulegały wielokrotnym zmianom. Ostatnio obowiązujące przepisy (Dz. U. R. P. z r. 1934, nr 51, poz. 478) przewidywały rejestrację skazań za zbrodnie i występki, należące do właściwości sądów powszechnych i wojskowych. Z dniem 1 stycznia r. b. obowiązują nowe przepisy, a mianowicie rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z dnia 16 grudnia 1936 r. o rejestrze skazanych (Dz. U. R. P. nr 94, poz. 663).

Rozporządzenie to wprowadziło w dziedzinie rejestracji skazanych szereg zasadniczych zmian, a mianowicie: wyłączyło z pod rejestracji skazania za przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, skazania za przestępstwa skarbowe oraz środki wychowawcze zastosowane względem nieletnich, a nadto przewiduje ono usuwanie z rejestru kart karnych (wzmianek o skazaniu) po upływie stosunkowo niedługich okresów czasu w przypadku dalszej niekaralności. Dotychczas podlegały rejestracji wszystkie skazania sądowe za zbrodnie i występki, a nie rejestrowało się jedynie skazań za wykroczenia. Obecnie skazań za wykroczenia również się nie rejestruje, bez względu na to, czy skazał sąd, czy władza administracyjna (patrz art. 12 k. k., art. 1 pr. o wykr., art. 14 i 16 przep. wprow. k. k. i pr. o wykr. oraz art. 640 k. p. k.). Nie rejestruje się poza tym skazań za przestępstwa skarbowe (dotychczas niektóre z nich rejestrowało się), a więc w szczególności skazań z prawa karnego skarbowego (Dz. U. R. P. z roku 1936, nr. 84, poz. 581). Skazania za przestępstwa skarbowe rejestrują władze skarbowe pierwszej instancji (Dz. U. R. P. z r. 1932 nr 36, poz. 362), udzielają też one wiadomości o poprzednich skazaniach za te przestępstwa. W tym miejscu zaznaczyć należy, iż sprawa rejestracji skazań za przestępstwa należące do właściwości władz administracyjnych, a więc w szczególności sprawa rejestracji skazań za wykroczenia, wymaga również podobnego uregulowania, gdyż okoliczność, że dana osoba była już wielokrotnie karana nie może być dla władzy orzekającej obojętna. Poza tym nie podlegają obecnie rejestracji skazania za przestępstwa, ścigane z oskar-

żenia prywatnego, a więc skazania: za lekkie uszkodzenie ciała (art. 237 k. k.) lub naruszenie nietykalności cielesnej (art. 239 k. k.), za najście cudzego domu lub posiadłości (art. 252 k. k.), za naruszenie tajemnicy korespondencji (art. 253 k. k.), za zniewagi (art. 255 i 256 k. k.), za uszkodzenie cudzego mienia (art. 263 k. k.), za kradzież, przywłaszczenie lub uszkodzenie cudzej rzeczy niematerialnej (art. 272 k. k.), za naruszenie praw autorskich (art. 61—63 ustawy z dnia 29 III 1936, Dz. U. R. P., poz. 286/26 i 318/27), za naruszenie przywilejów patentowych i znaków towarowych (art. 27, 113, 190 rozp. Prez. z dnia 22 III 1928, Dz. U. R. P. poz. 384). Zwrócić jednak należy uwagę, iż skazania te podlegają rejestracji w przypadku, jeżeli ściganie odbyło się z oskarżenia publicznego z powodu naruszenia interesu publicznego (patrz art. 73 k. p. k., art. 253 § 3, 255 § 5, 256 § 4, 263 § 4). Również nie podlegają rejestracji wszystkie uwolnienia od kary, czyli tak zwana łaska sędziowska (patrz art. 21 § 2, 29 § 2, 14, 142, 148 § 3, 220, 238 § 2, 239 § 2, 257 § 2, 262 § 4 k. k.). Wreszcie nie podlegają rejestracji zastosowane względem nieletnich środki wychowawcze, a mianowicie: upomnienie, dozór rodziców lub opiekunów oraz umieszczenie w zakładzie wychowawczym (art. 69 i 71 k. k.). Podlegają zatem rejestracji skazania za zbrodnie i występki, należące do wyłącznej właściwości sądów powszechnych i wojskowych, ścigane z oskarżenia publicznego (z wyjątkiem jednak skazań za przestępstwa skarbowe) oraz skazania nieletnich na umieszczenie w zakładzie poprawczym (art. 70 k. k.) lub wymierzenie im kar innych na zasadzie art. 76.

Odmiennie natomiast jest uregulowana sprawa rejestracji skazań zagranicznych, odnoszących się do obywateli polskich, które rejestruje się tylko w przypadku skazania za przestępstwo z chęci zysku, za inne zaś przestępstwa — jeżeli wymierzono karę pozbawienia wolności ponad trzy miesiące. W odniesieniu do skazań, zapadłych przed dniem wejścia w życie nowego rozporządzenia o rejestrze skazanych, zaznaczyć należy, iż zostały usunięte z rejestru karty karne ze skazań niepodlegających obecnie rejestracji. Poza tym, zgodnie z poprzednio obowiązującymi przepisami (Dz. U. R. P. z r. 1932, nr 118, poz. 972 i Dz. Urzęd. Min. Sprawiedl. z r. 1935, nr 19), rejestr nie zawiera skazań: a) z ubiegłego stulecia; b) z przed dnia 11 XI 1918, jeżeli orzeczono karę poniżej 5 lat pozbawienia wolności, a po tej dacie do dnia 1 lipca 1935 r. dana osoba nie była skazana na karę, która się obecnie rejestruje; c) z przed dnia 1 I 1925 r., jeżeli żadna z kar nie przewyższała 6 miesięcy pozbawienia wolności lub grzywny, a po tej dacie do dnia 1 VII 1935 r. dana osoba nie była skazana na karę, którą się obecnie

rejestruje; d) z przed dnia 1 VII 1934 r., jeżeli orzeczono karę do 3 miesięcy pozbawienia wolności lub grzywnę za przestępstwo, popełnione nie z chęci zysku (z wyjątkiem zbrodni stanu).

Przykład do punktu b).

I. Ktoś był skazany: 1) w roku 1916 na 3 lata więzienia za rozbój; 2) w roku 1919 na 2 tygodnie aresztu za opór policji; 3) w roku 1927 na 6 miesięcy więzienia za tajne gorzelnictwo; 4) w roku 1928 na 4 miesiące aresztu za zniesławienie osoby prywatnej; 5) w roku 1930 na 5 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 3 lata za kradzież i wreszcie 6) we wrześniu 1935 r. na 2 lata więzienia za kradzież. Które z tych skazań są jeszcze rejestrowane? Rejestracja skazania wymienionego w punkcie 1) zależna jest od tego, czy są w rejestrze notowane skazania z okresu czasu od dnia 11 XI 1918 do dnia 30 VI 1935 r. Otóż skazania wymienionego w punkcie 2) nie rejestruje się zgodnie z podanym wyżej punktem d) zarządzenia. Skazań wymienionych w punktach 3) i 4) nie rejestruje się na zasadzie § 2 nowego rozporządzenia o rejestrze skazanych. Skazania wymienionego w punkcie 5) nie rejestruje się wobec upływu okresu warunkowego zawieszenia kary (patrz § 19 pkt. c) i d) nowego rozporządzenia o rejestrze skazanych).

Ponieważ wszystkie skazania, które nastąpiły w okresie czasu od dnia 11 XI 1918 r. do dnia 30 VI 1935 r., nie podlegają obecnie rejestracji, przeto i skazanie wymienione w punkcie 1) nie podlega rejestracji, zgodnie z punktem b) zarządzenia. Rejestr obecnie udzieli więc wiadomości tylko o skazaniu wymienionym w punkcie 6). Te same zasady stosuje się i przy usuwaniu kart karnych na podstawie punktu c). Przepis ten stosuje się jednak tylko wówczas, gdy nie ma zastosowania punkt b) wymienionego zarządzenia.

Karty karne usuwa się z rejestru, licząc od daty ostatniego skazania: po 15 latach — jeżeli żadna z kar nie przewyższa 6 miesięcy pozbawienia wolności lub grzywny, a bez względu na wymiar kary — jeżeli skazany ukończył lat 60; po 20 latach — jeżeli żadna z kar nie przewyższa 5 lat pozbawienia wolności; po 30 latach — jeżeli orzeczono karę surowszą. Wcześniej usuwa się z rejestru karty karne w razie śmierci skazanego oraz w razie uznania skazania za niebyłe, a mianowicie: jeżeli upłynął okres zawieszenia kary, a sąd nie zarządził jej wykonania (art. 64 k. k.), jeżeli zatarto skazanie łaską Prezydenta, amnestią lub postanowieniem sądu (art. 90 k. k.); jeżeli wyrok prawomocny unieważniono lub uchylono (art. 70 u. s. p., art. 14, 501 pkt. d), 517,

539, 609 k. p. k.); jeżeli przywrócono termin do założenia apelacji lub kasacji.

Karty karne nieletnich (art. 70, 76 i 77 k. k.) usuwa się z rejestru najpóźniej po dojściu nieletniego do pełnoletności bez względu na jego dalszą karalność, wcześniej zaś — jeżeli upłynął okres zawieszenia kary lub warunkowego zwolnienia, a sąd nie zarządził umieszczenia w zakładzie poprawczym (art. 73 i 75 k. k.). Na powyższe przepisy, a zwłaszcza na przepisy art. 64, 73 i 75, należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż w przypadkach upływu okresu zawieszenia wykonania kary lub warunkowego zwolnienia nieletniego automatycznie następuje zatarcie skazania, ponieważ skazanie uważa się za niebyłe, co pociąga za sobą zwłaszcza usunięcie wpisów z wszelkich rejestrów skazanych.

Wiadomości z rejestru udziela się, jak i dotychczas, organom sądowym i organom administracji państwowej, a więc: administracji rządowej oraz samorządom terytorialnym i gospodarczym (art. 72 Konstytucji). Osoba prywatna może otrzymać z rejestru zaświadczenie o własnym notowaniu lub nienotowaniu tylko w przypadkach wyjątkowych lub uzasadnionych przepisami prawnymi, przy czym podanie powinno być sporządzone zgodnie z wzorem „Zapytania o karalność" oraz zaopatrzone w znaczek stemplowy za kwotę 10 zł + 10% dodatek (art. 145 i 154 ustawy o opłatach stemplowych, Dz. U. R. P. z r. 1935, nr 64, poz. 404), o czym powinno się uświadamiać osoby zwracające się błędnie do władz administracyjnych o zaświadczenia z rejestru.

Wszystkie władze publiczne, w imię dobra sprawy, powinny niezwłocznie zwracać każdą nieścisłą wiadomość z rejestru, wskazując przy tym zauważone niedokładności. W tym miejscu należy silnie podkreślić konieczność ustalania personaliów, wyłącznie na podstawie właściwych dokumentów, a więc ksiąg stanu cywilnego, rejestrów mieszkańców i t. p. Najdrobniejsza nawet nieścisłość w podanych na zapytaniu o karalność personaliach, a zwłaszcza opuszczenie lub przestawienie w nazwisku oskarżonego choćby jednej litery, lub nieczytelne jego wypisanie powoduje udzielenie błędnej wiadomości z rejestru. Trzeba bowiem pamiętać, iż wobec scentralizowania rejestru kartoteki zawierają mnóstwo kart karnych różnych osób, o identycznych nazwiskach oraz imionach skazanych i ich rodziców, przeto przy załatwianiu zapytań o karalność ustalenie tożsamości osoby, wymienionej w zapytaniu o karalność, z osobą zarejestrowaną da się ustalić tylko dzięki różnicy w dalszych personaliach, a więc w datach oraz miejscu urodzenia i zamieszkania, w nazwisku rodowym matki i t. d. Lekceważenie powyż-

szego obowiązku jest uchybieniem istotnym, powodującym udzielanie z rejestru błędnych wiadomości. [1])

Wysoce jest zatem szkodliwa praktyka ustalania personaliów w drodze wywiadów i przesłuchań, to też powinno się jej bezwzględnie zaniechać.

W zakończeniu podkreślić należy objaw coraz większego zrozumienia przez władze publiczne wagi i znaczenia rejestracji skazanych dla życia publicznego, czego wykładnikiem jest chociażby wpływ zapytań o karalność, który u nas wynosi około 5.000 dziennie, przy czym pracą w rejestrze zajętych jest ponad 60 osób.

---

[1]) *R. Jabłoński* — Informacje z rejestru skazanych, Gazeta Administracji nr 10 z r. 1936.

Mgr. F. DZIEDZIC

NA MARGINESIE PRZEPISÓW O POŚREDNICTWIE PRACY

Nadzorowanie wykonywania przepisów o pośrednictwie pracy ze względów zrozumiałych jest zagadnieniem trudnym dla władz i ich organów wykonawczych, i to w stopniu znacznie wyższym, niż to ma miejsce w wielu innych dziedzinach. Wciąż jeszcze trudno znaleźć ten złoty środek, gdzie ma się zaczynać właściwy i poprawny obustronnie stosunek między pracodawcą a pracobiorcą. Wzrastająca ilość rąk roboczych na rynku pracy zmusiła Państwo do uregulowania tych spraw z urzędu.

Niewątpliwie jednym z celów wydania przepisów o pośrednictwie pracy był zamiar utworzenia stałych miejsc, punktów — w których każdy poszukujący mógłby dowiedzieć się, gdzie pracę może otrzymać i to stosownie do swoich kwalifikacji. Przemawiały za tym bardzo różne i ważne powody, między innymi i ten wzgląd, aby pracę otrzymywali ci, którzy wyłącznie z niej się utrzymują, a zatem najbardziej jej potrzebują. Do kategorii najbardziej potrzebujących należą zwykle pracownicy zarejestrowani w biurach pośrednictwa pracy i to zresztą z tej prostej racji, że biura te tylko takich pracowników rejestrują. Zdawałoby się więc, że urzędy pośredniczące mają być tymi komórkami do rozładowywania większych mas bezrobotnych, przekazując każdą ilość na zgłoszone wolne miejsca przez pracodawców.

Praktyka daleko odbiega od tego przypuszczenia, a ostatnio nawet stawia pod znakiem zapytania skuteczność i celowość obowiązujących w tej materii przepisów.

Interpretacja bowiem przepisów idzie ostatnio w tym kierunku, że pracodawcę może spotkać sankcja tylko w tym jednym wypadku, jeżeli—przyjąwszy pracownika—nie zawiadomi o tym fakcie urzędu pośrednictwa pracy. Oczywiście w tym wypadku obojętne jest kogo przyjął. Takie rozumienie przepisów jest nietylko interpretacją ścieśniającą, ale poprostu przekreśleniem mocy obowiązującej znacznie ważniejszego

postanowienia, do którego przede wszystkim pracodawcy lub zakłady pracy mają się stosować. Postanowieniem tym jest wyraźny obowiązek zawiadamiania o każdym wolnym miejscu pracy właściwego urzędu pośrednictwa pracy. Zawiadomienie o obsadzeniu wolnego miejsca jest obowiązkiem wtórnym, a nie jedynym i to tylko w wypadku przyjęcia innego pracownika niż tego, którego przekazał urząd pośredniczący, lub gdy ten urząd w ogóle nikogo nie przekazał. Celem zaś tego zawiadomienia jest nie jakaś czynność bezcelowa, lecz potrzebne to jest urzędowi do uczynienia adnotacji w ewidencji pracowników zarejestrowanych.

Na poparcie tego stanowiska znajdujemy dowody natury formalnej i logicznej w samych rozporządzeniach Min. Pracy i Op. Społecznej z dnia 15 lutego 1923 r. (Dz. U. poz. 123) i z dnia 31 grudnia 1924 r. (Dz. U. z 1925 poz. 23), z których pierwsze w samym tytule mówi o zgłaszaniu zapotrzebowania pracowników w urzędach pośrednictwa pracy, a drugie o obowiązku zawiadamiania przez pracodawców o każdym wolnym miejscu lub nowo obsadzonym. Przy tym nadawanie znaczenia alternatywnego tym postanowieniom jest logicznie nie do przyjęcia.

Pierwsze rozporządzenie omawia treść obu obowiązków pracodawcy, o których poprzednio mówiliśmy, a to pierwszego obowiązku w § 1, a drugiego w § 3.

Z zestawienia tych przepisów, które odrębnie omawiają te dwa obowiązki pracodawców, wynika, że obowiązek zawiadamiania o nowoobsadzonym miejscu z pominięciem urzędu pośrednictwa o przyjęciu pracownika odnosi się do tych wypadków, kiedy pracodawca nie skorzystał z pracowników przekazanych mu przez urząd pośrednictwa pracy lub gdy ten urząd w ogóle mu żadnych kandydatów nie wskazał. Na tle przepisów powyższych rozporządzeń jest jasne, że stwarzają one dwa obowiązki dla pracodawcy. Jeden, że z a w s z e musi być zgłoszone każde wolne miejsce, bo przepis niedwuznacznie tak postanawia, a drugi, że gdyby pracodawca z tych, czy innych powodów nie skorzystał z pomocy urzędu pośrednictwa pracy, winien o tym w przepisany sposób zawiadomić tenże urząd.

Dla oficjalnej interpretacji, że wykonanie tego drugiego obowiązku anuluje pierwszy, który jest ustawowy i w porządku czynności musi być wcześniej wykonany (bo najpierw jest wolne miejsce, a dopiero później przyjmuje się na nie pracownika), n i e znajdujemy dostatecznego oparcia ani w samych przepisach, ani też w żadnym rozumowaniu.

Przecież § 2 powołanego na wstępie pierwszego rozporządzenia w punkcie 4 nakazuje podać nawet termin ważności, do którego urząd pośrednictwa może wskazać kandydatów, a pracodawca dopiero po tym terminie może przyjąć kogo zechce, o czym ma właśnie w tym ostatnim wypadku zawiadomić właściwy urząd pośrednictwa pracy. Dawniejsza interpretacja z 1930 r. szła w tym kierunku, że pracodawca na wypadek niemożności wybrania z przekazanych mu kandydatów, może żądać przekazania mu innych odpowiednich kandydatów, przy czym wychodzono z założenia, że odpowiedni dobór skierowanych kandydatów leży w ogólnym interesie samych bezrobotnych. Stanowisko takie, nie nakładające całkowitego przymusu na pracodawcę, było słuszne i zmierzało do takiego zorganizowania pośrednictwa, które przyczyniło się do zatrudnienia bezrobotnych, i to z uwzględnieniem, zależnie od okoliczności, prawa pierwszeństwa do tego zatrudnienia.

Obecna interpretacja ścieśniająca czyni przepisy o pośrednictwie w praktyce zbytecznymi, trudno bowiem tej jedynej racji dopatrzyć się tylko w obowiązku zawiadamiania o obsadzonym miejscu. Rzecz jasna, że pracodawca może sobie przyjąć kogo mu się podoba i nie ma nawet sposobności przekonania się, czy zarejestrowani w urzędzie pośrednictwa pracownicy odpowiadaliby jego wymaganiom.

W tym też momencie dochodzimy do sedna rzeczy. Pracodawcy, jak wykazuje praktyka, wykorzystując ostatnio dopuszczoną interpretację, nie zgłaszają w ogóle wolnych miejsc, lecz zawiadamiają tylko o obsadzeniu miejsca, przyjmują zaś takich pracowników, którzy z tych, czy innych względów lepiej odpowiadają osobistym interesom przedsiębiorcy.

Praktyka oparta na obserwacji na terenie małego miasteczka, będącego pewnym ogniskiem przemysłowym, wykazuje, że bezrobotni regularnie co tydzień urządzają zebrania, uchwalają rezolucje protestujące, nachodzą z delegacjami wszystkie urzędy. Starostwo ogłasza często zarządzenia o obowiązkach pracodawców, wynikających z przepisów o pośrednictwie pracy, a pracodawcy na to wszystko nie reagują, robotnicy zaś mówią, że będą musieli sobie sami radzić.

Tkwi w tym duże niebezpieczeństwo i to nie tylko wynikające z bagatelizowania zarządzeń władz. Kwestia bezrobocia bowiem zaostrza się, skoro zakłady pracy w dużej mierze przyjmują pracowników, którzy wcale nie mają pierwszeństwa do zatrudnienia. W obecnych warunkach żaden organ nie może temu zapobiec. Bez względu zatem na ustalenie jasności w samej interpretacji i stosowania omawianych przepisów, byłoby konieczne znowelizowanie tych norm w tym kierun-

ku, że zakład pracy byłby zobowiązany na zarządzenie urzędu pośrednictwa do zwolnienia pracownika, którego przyjął z poza grona przekazanych kandydatów, o ile ten nie ma prawa pierwszeństwa do zatrudnienia lub nie jest zarejestrowany.

Dalsze pozostawienie obecnego stanu rzeczy nie przyczyniłoby się do normalizacji tych zagadnień, tak istotnych i ważnych ze stanowiska interesu publicznego.

DR. WOJCIECH NATANSON

DZIAŁALNOŚĆ RAD I WYDZIAŁÓW WOJEWÓDZKICH W R. 1935/36.

Rok 1935/36 był ósmym zkolei rokiem pracy rad i wydziałów (izb) wojewódzkich [1]).

Rady wojewódzkie.

W r. 1935/36 odbyły się posiedzenia rad wojewódzkich w następujących województwach:

W województwie białostockim: 29 III 1935, przy udziale 15 członków Rady. Na posiedzeniu tym wygłosił wojewoda sprawozdanie z działalności administracji rządowej i samorządowej. Z ważniejszych uchwał, powziętych przez Radę, wymienimy: projekt zarządzenia w sprawie regulacji rzeki Nurzec, oraz projekt zorganizowania biura pomiarów i zabudowy miast. Na propozycję wojewody uchwalono odroczyć utworzenie komisyj Rady aż do chwili, gdy pojawią się potrzeby konkretne. Zgłoszono poza tym postulat w sprawie regulacji rzek, scalenia i zamiany gruntów przyrzeczonych oraz poruszono potrzebę automatycznego rozkładania na raty zaległości podatkowych bez składania podań przez płatników, oraz sprawę cementu.

W województwie kieleckim: 21 XII 1935 Rada Wojewódzka wybrała 3 członków Wydziału Wojewódzkiego oraz przedstawicieli do Państwowej Rady Komunikacyjnej, Woj. Rady Wodnej, Państw. Rady Samorządowej, Rady Powsz. Zakładu Ubezpiecz. Wzaj., Rady Wojew. Zw. Straży Pożarnych, Wojskowej Komisji Rozpoznawczej i Zw. Rewizyjnego Samorządu Teryt. Omówiono wyniki działalności: a) Izby Rolniczej Kieleckiej, b) Woj. Biura Funduszu Pracy, c) oddłużenia spółdzielni rolniczo handlowych, d) zniesienia opłat na mostach państwowych, e) niepodzielności małych gospodarstw rolnych i pomocy finansowej dla człon-

[1]) Sprawozdania za lata poprzednie ogłoszone były w nr 16 z r. 1930, nr 24 z r. 1931, nr 24 z r. 1932, nr 16 z r. 1933 „Gazety Administracji i Policji Państwowej" oraz nr 6 i 8 z r. 1936 „Gazety Administracji".

ków rodzin ich posiadaczy, by umożliwić im przesiedlenie się na teren woj. wschodnich.

W województwie łódzkim: 18 VII 1935. Na posiedzeniu tym zostało wygłoszone sprawozdanie o ogólnym stanie województwa, działalności administracji państwowej w r. 1933/34 i ważniejszych zamierzeniach na przyszłość. Sprawozdanie to po przeprowadzonej dyskusji Rada Wojew. przyjęła do wiadomości. Rada uchwaliła zaakceptować decyzje Wydziału Wojewódzkiego, powzięte w zastępstwie Rady, oraz dokonała wyboru 3 członków Wydziału Wojewódzkiego i 3 zastępców.

W województwie warszawskim: Doroczne posiedzenie Rady odbyło się 15 I 1936 r. Przedmiotem obrad było sprawozdanie wojewody o ogólnym stanie województwa, działalności administracji państwowej w ciągu r. 1934/35 i ważniejszych zamierzeniach na przyszłość, uchwalenie rezolucyj i wniosków, przedłożonych przez sekcje Rady, oraz wybory do Państwowej Rady Samorządowej. Nowością organizacyjną było powołanie 4 sekcyj, których rezolucje i wnioski stały się następnie przedmiotem uchwał pełnej Rady. Były to sekcje: a) ogólno-samorządowa i finansowo-gospodarcza, b) drogowa, c) rolna, d) opieki społecznej i zdrowia publicznego. Z ważniejszych uchwał wymienić należy: a) rezolucję w sprawie ciężkiego stanu finansowego zw. samorządowych, b) szereg uchwał w sprawie budowy, konserwacji i zadrzewienia dróg, oraz wykonywania szarwarku, c) zalecenie związkom samorządowym, by utrzymały świadczenia na popieranie rolnictwa w budżecie na r. 1935/36, d) rezolucję w sprawie przekazania związkom samorządowym egzekucji podatków, e) rezolucję w sprawie udziału Warszawskiej Izby Rolniczej w pokrywaniu kosztów personelu instruktorskiego w powiatach, f) zreformowanie zasad, na których opiera się utrzymywanie ludowych szkół rolniczych, g) subwencji dla Pow. Zw. Samorząd. w Przasnyszu na szkołę rolniczą w Rudzie, h) opieki domowej i zakładowej, i) nadmiernego obciążenia gmin kosztami leczenia, j) wydatków związków samorządowych na cele zdrowia publicznego.

W województwie nowogródzkim: Rada Wojewódzka w r. 1935 posiedzenia nie odbyła. Zwołano natomiast posiedzenie Woj. Komisji Oświaty Pozaszkolnej, na którym omówiono stan oświaty pozaszkolnej w r. 1935/36, przyjęto wytyczne programowe na r. 1935/36 i preliminarz budżetowy na tenże okres.

W województwie poleskim: 16 XII 1935. Sprawozdanie cyfrowo-opisowe z działalności administracji państwowej w 1934/35 było opracowane i rozesłane przed posiedzeniem wszystkim członkom Rady. ważniejszych kwestyj, poruszonych na posiedzeniu należy wymienić:

1) W dyskusji nad sprawozdaniem ogólnym omówiono sprawy: zabezpieczenia przez władze kolejowe projektowanego rozszerzenia zasięgu elektrowni na stacji kolej. Brześć n/B, udogodnień w komunikacji kolejowej dla pasażerów, oraz działalności związków samorządowych w sprawie rozwoju szkolnictwa powszechnego i zawodowego, oraz w akcji oświaty pozaszkolnej.

2) Niezależnie od sprawozdania ogólnego, poruszono szereg zagadnień, m. in.: a) zwiększenia kredytów na komasację i meliorację gruntów, b) obniżenia taryfy kolejowej na przewóz trzody chlewnej i bydła, c) zorganizowania obrotu artykułami produkcji rolniczej, d) prolongowania terminów spłaty zobowiązań z tytułu nabycia drzewa w lasach państwowych, e) przychodni lekarskich w gminach, f) sprzedawania drzewa budulcowego z lasów państwowych, g) ustalenia maksymalnych opłat pobieranych przez duchownych prawosławnych za praktyki religijne. Nadto po obszernej dyskusji powzięte zostały przez Radę Wojewódzką uchwały w sprawie wstrzymania likwidacji Wojewódzkiego Urzędu Rozjemczego i spowodowania zmiany zasad przeszacowania długów, oraz dopasowania ich do faktycznej wartości obiektów obciążonych tymi długami na rzecz b. banku włościańskiego, wzgl. szlacheckiego. Rada Wojew. dokonała również wyboru członka i zastępcy członka Rady Zw. Rewizyjnego Samorządu Teryt.

W województwie wileńskim: 29 I 1935 r. Sesja Rady poświęcona była omówieniu działalności władz administracji rządowej i samorządu gospodarczego w r. 1933/4. Po dyskusji przyjęła Rada zarówno sprawozdanie wojewody, jak i sprawozdanie Izby Rolniczej, Izby Przemysłowo-Handlowej i Rzemieślniczej. Omawiano zagadnienia: 1) należytego zużytkowania rad gromadzkich pod względem społecznym i gospodarczym, 2) nielegalnego uprawiania rzemiosła, 3) odciążenia organów policyjnych, 4) odciążenia związków samorządowych od szeregu czynności poruczonych, a zwłaszcza obowiązków, wynikających z ustawy o ochronie przed pożarami, 5) skoordynowania pracy lokalnych organizacyj rolniczych z Izbą Rolniczą. Na tym samym posiedzeniu Rada Wojewódzka dokonała wyboru członków Wydziału Wojew., Wojew. Komisji Zdrowia Publ. i Op. Społ. i delegatów do Woj. Komisji oszczędnościowo-oddłużeniowej dla samorządu, do organów Zw. Rewiz. Samorządu Teryt., do Rady P. Z. U. W., do Państw. Rady Samorządowej, do Woj. Rady Wodnej, oraz do Woj. Komisji Rozpoznawczej.

W województwie lubelskim: 7 III 1936. Przed posiedzeniem Rady odbyły swe posiedzenia jej komisje: opieki społ. (21 I), drogowo-wodna

(19 II), ogólno-gospodarcza (7 III) i kulturalno-oświatowa (28 II), któr po rozpatrzeniu sprawozdania z działalności administracji pasńtwowej na obszarze województwa opracowały, każda w swoim zakresie, tezy na plenum Rady Wojewódzkiej. Tezy dotyczące rolnictwa były zgłoszone przez Izbę Rolniczą w Lublinie. Rada Wojew. po przeprowadzonej dyskusji przyjęła prawie wszystkie tezy jednogłośnie. Na posiedzeniu Rady Wojew. byli obecni przedstawiciele samorządu gospodarczego i dyrektorzy banków, Funduszu Pracy, Wojew. Biura do spraw finansowo-rolnych, P. Z. U. W. i t. p. Dało to członkom Rady możność zapoznania się z zagadnieniami, dotyczącymi wspomnianych instytucyj.

W województwie wołyńskim odbyło się posiedzenie 18 XII, na którym wojewoda złożył sprawozdanie o działalności administracji państw. na obszarze województwa w r. 1934 i ważniejszych zamierzeniach na przyszłość. Z kolei został wygłoszony referat o stanie gospodarki związków samorządowych w r. 1934/35 i z wykonania budżetu Wydz. Woj. Budżet Wydz. Woj. na r. 1936/37 został przyjęty przez Radę Wojewódzką do wiadomości. Ponadto Rada rozpatrywała referat o oddłużeniu związków samorządowych na terenie województwa, po czym na wniosek kuratora okręgu szkolnego zaleciła związkom samorządowym zwrócenie bacznej uwagi na sprawy oświatowe, a w szczególności: 1) publicznego szkolnictwa powszechnego, 2) oświaty pozaszkolnej, 3) szkolnictwa zawodowego, 4) wychowania fizycznego w szkołach powszechnych. Dokonano również wyboru 1 członka i jego zastępcy do Rady Zw. Rewizyjnego Samorządu Teryt.

W województwie lwowskim posiedzenie odbyło się 19 XII. Po zagajeniu obrad przez wojewodę, uchwalono tymczasowy regulamin obrad Rady, a następnie Rada Wojewódzka dokonała wyboru 3 członków i 3 zastępców członków Wydziału Wojewódzkiego, 1 członka i 1 zastępcy do Rady Zw. Rewiz. Samorządu Teryt., 1 członka Rady P. Z. W., 1 członka i 1 zastępcy Państw. Rady Komunikacyjnej i Państw. Rady Samorządowej, 3 członków i 3 zastępców Woj. Rady Wodnej, 1 członka Komisji Rozpoznawczej i Wojew. Komisji dla spraw kolonii letnich, oraz członków Komisji op. społecznej. Po sprawozdaniu wojewody z działalności administracji ogólnej i samorządowej w r. 1934/35 rozwinęła się dyskusja, w której poruszono m. in. następujące sprawy: pomocy powodzianom, drogowe, weterynaryjne, dochodów związków samorządowych, szpitalnictwa, służby zdrowia, dopłat na szpitale, szkolnictwa, podporządkowania władz szkolnych władzom administracji ogólnej. Rada Wojewódzka uchwaliła podziękowanie dla wojewody za sku-

teczne przeprowadzenie akcji powodziowej. Uchwalono także wnioski: a) w sprawie zniesienia obowiązku gmin wypłacania dodatku mieszkaniowego dla nauczycieli, b) przywrócenia pow. inspektoratów szkolnych oraz rad szkolnych, c) zmiany sposobu obliczania i rozkładania kosztów szpitalnych, d) zadłużenia zw. samorządowych, e) ujednostajnienia siedzib i okręgów działania poszczególnych urzędów, f) pomocy dla pogorzelców, g) pomocy Funduszu Pracy dla spółdzielczości, h) przesadnej ochrony jeleni, i) granic gmin w powiecie kolbuszowskim.

W województwach *tarnopolskim, krakowskim i stanisławowskim* w r. 1935 rady wojewódzkie nie były jeszcze zwoływane. Pierwsze posiedzenia tych rad odbyły się w początkowych miesiącach roku następnego. We wspomnianych województwach funkcje rad pełniły zastępczo wydziały wojewódzkie.

W województwach zachodnich funkcje rad wojewódzkich pełnią sejmiki wojewódzkie. Sejmik wojewódzki w Poznaniu odbył posiedzenia od 24 do 26 X 1935.

Wydziały wojewódzkie.

Działalność wydziałów (izb) wojewódzkich w ogólnych zarysach charakteryzuje poniższe zestawienie:

L. p.	Nazwa województwa	Ilość posiedzeń	Ogółem załatwiono spraw	Z głosem doradczym z art. 54 i 55 ust. (2)	Z głosem stanowczym
1	Białostockie	11	624	64	560
2	Kieleckie	14	1725	57	1670
3	Lubelskie	11	1070	28	1042
4	Łódzkie	12	820	53	767
5	Warszawskie	10	1432	16	1416
6	Nowogródzkie	6	297	18	279
7	Poleskie	13	640	61	579
8	Wileńskie	16	450	14	436
9	Wołyńskie	9	715	28	687
10	Krakowskie	24	1322	70	1522
11	Lwowskie	15	1846	86	1755
12	Stanisławowskie	4	884	24	860
13	Tarnopolskie	11	649	53	596
14	Pomorskie	7	458	77	378[1])
15	Poznańskie	10	2884	37	2787

[1]) Ponadto 3 w myśl art. 109 rozp. Prez. R. P. z 19 I 1928.

Jak widać z powyższego zestawienia, największą ilość posiedzeń odbyły wydziały wojewódzkie w Krakowie (24), Wilnie (16), Lwowie (15) i Kielcach (14). Najmniejszą: woj. stanisławowskie (4), nowogródzkie (6) i pomorskie (7). Największą ilość spraw załatwionych przy współudziale wydz. wojewódzkiego wykazują województwa: poznańskie (2787), lwowskie (1755), kieleckie (1670) i krakowskie (1522). Najmniejsze ilości spraw przypadają na województwa: nowogródzkie (279), pomorskie (381) i wileńskie (436).

O ile chodzi o rodzaje spraw załatwianych przez wydziały wojewódzkie (wzgl. izby wojewódzkie) z głosem stanowczym, to są to głównie sprawy wymienione w 7 punktach art. 55 rozp. Prez. R. P. z dn. 19 I 1928 oraz przewidziane w art. 109 cyt. roz. Ilustruje to zestawienie poniższe:

L. P.	NAZWA WOJEWÓDZTWA	Z głosem stanowczym w myśl art 55							Inn. art.	Art. 109
		pkt. 1	pkt. 2	pkt. 3	pkt. 4	pkt. 5	pkt. 6	pkt. 7		
1	Białostockie . .	288	277		7	1	4			1
2	Kieleckie. . .	392	1056	116			55		107	1
3	Lubelskie. . .	293	684	3	47		8	7		
4	Łódzkie . . .	392	240		121		11	3	5 (opinie)	2
5	Warszawskie . .	250	1106			56	2			2
6	Nowogródzkie .				35	22			3 (opinie)	1
7	Poleskie . . .	170	495		3		2		9	1
8	Wileńskie. . . .	188	166	2	52	14	2		12	1
9	Wołyńskie . . .	236	74	367	38					
10	Krakowskie. . .	275	861		2		114			3
11	Lwowskie . . .	209	1468		66				98	
12	Stanisławowskie	102	734	15			8		25	
13	Tarnopolskie . .	169	274		31	4	18			
14	Pomorskie . . .	166	22	55	61		74			
15	Poznańskie . . .	673	196	62	17		1839			

Wymienione w powyższym zestawieniu rodzaje spraw, załatwianych przez wojewodów przy współudziale wydziałów wojewódzkich w myśl art. 55 rozp. z 14 I 1928, są następujące:

P i e r w s z ą g r u p ę stanowi: zatwierdzanie uchwał organów samorządowych w takim zakresie, w jakim prawo to przysługiwało przed wejściem w życie rozp. z 19 I 1928 wojewodzie samemu lub wojewodzie w porozumieniu z prezesem izby skarbowej.

D r u g ą g r u p ę stanowi rozstrzyganie w toku instancji odwołań od orzeczeń i zarządzeń, które w niższej instancji zostały lub powinny być wydane przy udziale kolegium, o ile według obowiązujących przepisów takie odwołanie jest dopuszczalne.

Trzecią grupę stanowi rozstrzyganie odwołań w toku instancji od orzeczeń i zarządzeń, które w niższej instancji zostały lub powinny być wydane przy udziale kolegjum, o ile według obowiązujących przepisów takie odwołanie jest dopuszczalne.

Czwartą grupę stanowią sprawy dotyczące sprawowania nadzoru nad związkami samorządowymi w takim zakresie, w jakim, według obowiązujących przepisów przed wydaniem rozp. z 19 I 1928, nadzór ten należał do wyłącznej kompetencji wojewody.

Piąta grupa: orzekanie we wszystkich sprawach, które, w myśl obowiązujących przepisów przed wydaniem rozp. Prez. R. P. z 19 I, są lub mogą być przekazane decyzji wojewody w zastępstwie organów samorządu wojewódzkiego.

Szóstą grupę stanowią sprawy orzekania we wszystkich sprawach zastrzeżonych przez ustawy i rozporządzenia wyraźnie wydziałowi wojewódzkiemu.

Siódmą grupę stanowi określenie sposobu wykonywania uchwał rady wojewódzkiej w sprawach, gdy ona współdziałała z głosem stanowczym.

Odrębną grupą spraw, załatwianych przez wydziały wojewódzkie, jest współdziałanie przy wydawaniu rozporządzeń porządkowych na podstawie art. 109 rozp. z dn. 19 I 1928. W r. 1935 rozporządzenia takie wydano:

1) w woj. białostockim: w sprawie zakazu używania w m. Białymstoku lodu naturalnego dla celów spożywczych;

2) w woj. wileńskim: w sprawie sprzedaży czasopism;

3) w woj. łódzkim 2 rozporządzenia: a) o zakazie strzelaniny w czasie świąt Wielkiej Nocy i b) o plakatowaniu ogłoszeń w gminach miejskich;

4) w woj. krakowskim 3 rozporządzenia: a) o plakatowaniu ogłoszeń w gminach wiejskich, b) o sprzedaży czasopism, c) w sprawie regulaminu porządkowego dla prostytutek;

5) w woj. nowogródzkim: jedno rozporządzenie;

6) w woj. kieleckim: jedno rozporządzenie w sprawie sprzedaży czasopism;

7) w woj. warszawskim dwa: a) o sprzedaży czasopism, b) o określeniu w najwyższych dopuszczalnych granicach obciążeń na świadczenia w naturze na wszystkie cele łącznie dozwolone w myśl ustawy z 26 III 1935 (Dz. U. R. P. poz. 204);

8) w woj. poleskim: o sprzedaży czasopism.

Specjalne prace wydziałów wojewódzkich.

Dla zobrazowania całokształtu działalności wydziałów wojewódzkich należy wspomnieć jeszcze o tych pracach specjalnych, jakie zostały zorganizowane w poszczególnych województwach z inicjatywy wydziałów wojewódzkich. Naprzykład:

Wydział Woj w Białymstoku. Biuro Wydziału gromadzi i opracowuje materiały statystyczne, obrazujące działalność związków samorządowych, kas komunalnych i kas gminnych pożyczkowo-oszczędnosciowych. Przy Wydziale znajduje się Woj. Biuro Pomiarów i Zabudowy Miast.

Wydział Woj. w Brześciu n/B. prowadził referat statystyczny, którego przedmiotem jest gospodarka związków samorządowych w świetle cyfr. W szczególności są w nim gromadzone i opracowywane materiały statystyczne, obrazujące działalność związków samorządowych, kas komunalnych i gminnych kas pożyczkowo-oszczędn., nadto ewidencja pracowników samorządowych i członków organów kolegialnych.

Wydział Woj. w Łucku. Przy Wydziale działa komisja ekonomiczna, która ma na celu opracowywanie ogólnych zagadnień gospodarczych województwa. Rok sprawozdawczy był poświęcony opracowaniu zagadnień inwestycyjnych w poszczególnych dziedzinach gospodarczych Wołynia. Prace komisji zostały ujęte w szereg. referatów. Poza tym działa Biuro pomiarów i planów zabudowy miast oraz Biuro projektów wodociągowo-kanalizacyjnych.

Wydział Woj. w Warszawie: Przy Wydziale pracowało Biuro Pomiarów i zabudowy.

Wydział Woj. w Lublinie. Z ramienia Wydziału wykonano szereg prac statystycznych, a mianowicie: zestawienie preliminarzy budżetowych zw. samorządowych na r. 1936/37 oraz sprawozdań z wykonania budżetów na r. 1935/36.

Wydział Woj. w Łodzi nie posiada odrębnych biur i referatów, gdyż prace specjalne wykonują urzędnicy Wydziału Samorządowego. W r. 1935 zebrano cyfry statystyczne, które posłużyły do sporządzenia graficznych zestawień ilustrujących gospodarkę samorządową.

Wydział Woj. w Krakowie. Przy Wydziale był czynny referat statystyczny, którego przedmiotem prac była gospodarka finansowa zw. samorządowych w świetle cyfr.

Wydział Woj. w Stanisławowie kontynuował prace z dziedziny turystyki oraz popierania kultury regionalnej i sztuki (organizowanie wystaw, subwencjonowanie teatru pokucko-podolskiego uruchomienie referatu przemysłu ludowego).

J. GRZYMAŁA-POKRZYWNICKI

POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE W ŚWIETLE ORZECZNICTWA NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

Ciąg dalszy

XIV. Wznowienie postępowania, uchylenie oraz zmiana decyzji z urzędu.

W wyroku z 18.X.1935 I. rej. 3660/32 (Zb. nr 1112 A)[1]) N. T. A. wyjaśnił, że nie ma naruszenia przepisów art. 95 do 104 post. adm. wówczas, gdy władza zmienia swą decyzję na mocy nakazu nowej ustawy, albowiem przepisy tych artykułów określają warunki dopuszczalności zmiany przez władze swoich decyzji, jedynie przy istnieniu tych samych norm ustawowych.

Art. 95. W sprawie zakończonej decyzją, od której nie służy środek prawny, może nastąpić wznowienie postępowania:

a) jeżeli decyzja została spowodowana przez sfałszowanie lub przedstawienie fałszowanego dokumentu, przez fałszywe świadectwo, przekupstwo lub inny czyn karalny sądownie;

b) jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu decyzji lub nowe środki dowodowe, o ile okoliczności te i środki w toku postępowania nie były znane władzy rozstrzygającej, i nie mogły być wówczas powołane przez stronę zainteresowaną we wznowieniu bez winy tej strony;

c) jeżeli władza administracyjna lub sądowa, właściwa dla rozstrzygnięcia pytania wstępnego (art. 74), zdecydowała o nim w istotnych punktach odmiennie od oceny pytania, przyjętej za podstawę orzeczenia.

1) Zgodnie z zasadami wyroku z 27 X 1930 I. rej. 1812/29 (Zb. nr 297-A) ocena, czy nowe okoliczności wyszły na jaw należy do władzy administracyjnej, której decyzja jednak nie może być dowolna, lecz musi być wynikiem tej oceny i znajdować uzasadnienie w faktycznym stanie sprawy (por. również wyrok z 1 X 1925 r. I. rej. 1854/23 (Zb. nr 749).

2) W wyroku N. T. A. z 28 IV 1931 nr 5190/29 (Zb. nr 389-A)

---

[1]) również Orz. Sąd. Pol. z r. 1936 nr 452.

Trybunał uznał, że wznowienie jest uzależnione ob noviter reperta, a nie ob noviter producta. Wprawdzie powyższy wyrok został wydany na tle przepisów postępowania z 1 VIII 1923 (Dz. U. poz. 712), ma jednak i obecnie w pełni zastosowanie.

3) Z wyroku z 10 XII 1934 l. rej. 2113/32 [1]) wypływa pogląd, że odszukanie przez stronę i przedstawienie władzy dokumentu nie powołanego w toku postępowania, albowiem był on zagubiony — nie uzasadnia żądania o wznowienie postępowania. Trybunał wypowiada się tu w sposób następujący:

„Wznowienie postępowania na podstawie nowego środka dowodowego tylko w tym wypadku dopuszczone mogłoby być przez władzę, o ile środek ten, posiadający istotne dla sprawy znaczenie, nie był znany władzy rozstrzygającej i nie mógł być powołany przez stronę bez jej winy oraz o ile podanie o wznowienie wniesione zostało w ciągu 2 tygodni od dnia, w którym strona interesowana otrzymała wiadomość w sposób, dający się udowodnić, o przyczynie uzasadniającej wznowienie. Złożone przez skarżącego świadectwo lekarskie z 14 XII 1919 nie należy jednak do rzędu takich środków dowodowych, nie ulega bowiem wątpliwości, że o istnieniu tego świadectwa skarżący wiedział od chwili wystawienia jego, nic zatem nie stało na przeszkodzie do powołania się na to świadectwo w toku pierwotnego postępowania administracyjnego, okoliczność zaś, że zagubione ono zostało, stanowi winę skarżącego, która dostatecznie uzasadnia odmowę władzy pozwanej uznania tego świadectwa za nowy środek dowodowy".

W glosie swej do powyższego wyroku (O. P. A. nr 1133) *p. Stanisław Hillbricht* słusznie krytykuje zajęte przez N. T. A. stanowisko w sposób następujący:

„Trudno zgodzić się z taką interpretacją art. 95 p. b.) rozporządzenia o post. admin. Przepis ten, mówiąc o niemożności powołania przez stronę środka dowodowego, ma na myśli niewątpliwie tak dobrze przypadek, kiedy strona o istnieniu tego środka w ogóle nie wiedziała i dlatego powołać się nań nie mogła, jak i przypadek, gdy strona mając wprawdzie o jego istnieniu wiadomość, pozbawiona była możności skorzystania z dowodu, np. dlatego, że dowód uległ zagubieniu i t. p. Wkładanie na stronę obowiązku powoływania się na dowód, z którego korzystać nie może i odmawianie jej prawa do wznowienia z powodu niepowołania się na taki dowód—byłoby niczym nieuzasadnioną, bezcelową formalistyką". Autor sądzi, że „możność powołania środka dowodo-

[1]) O. P. A. 1133.

wego", o której mówi art. 95 p. b), należy rozumieć w znaczeniu możności skorzystania ze środka dowodowego, tak, jak to dla zakresu procesu cywilnego postanawia art. 445 § 2 k. p. c.". . . .

Podzielam również stanowisko p. *Hillbrichta*, gdy w dalszym ciągu swych wywodów nie zgadza się z poglądem Trybunału, że zagubienie aktu przez stronę, zaszłe na długo przed wszczęciem postępowania w danej sprawie, mogło stanowić „winę" w rozumieniu art. 95 p. b) post. adm., albowiem — jak autor słusznie podnosi — pojęcie winy presumuje istnienie pewnego obowiązku, którego nie wykonano. O ile można przyjąć, że istnieje dla strony obowiązek starannego przechowywania dowodów, które zamierza wykorzystać w danym określonym postępowaniu, o tyle trudno dopuścić istnienie obowiązku przechowywania własnych dokumentów poza tym postępowaniem.

4) W wyroku z 8 X 1935 l. rej. 6312 (Zb. nr 1069 A) N. T. A. w ten sposób interpretuje czas, od którego biegnie termin trzyletni, oznaczony w art. 95 ust. 3:

„Wniosek skarżącego o wznowienie postępowania opiera się na przyczynie określonej w p. b) wzgl. c) art. 95 rozporządzenia z 22 III 1928 r. Skuteczność prawna wniosku strony, opartego na tych postanowieniach, uzależniona jest, jak to okazuje się z art. 96 tego samego rozporządzenia, od zachowania przez stronę poza dwutygodniowym terminem, przewidzianym w ust. 1 powyższego artykułu, od tego, czy podanie o wznowienie było wniesione w ciągu trzech lat od dnia uprawomocnienia się decyzji, o zmianę której chodzi. Odnośnie tego terminu zaznaczyć należy, że w dotyczących postępowania administracyjnego przepisach, które obowiązywały przed wejściem w życie rozporządzenia z 22 III 1928, a zatem przed dniem 1 VII 1928 nie ustanowiono dla wniosku o wznowienie postępowania żadnego terminu, związanego z prawomocnością decyzji, mającej ulec zmianie względnie uchyleniu. W szczególności żadnego ograniczenia w tym względzie nie zawierała ustawa z 1 VIII 1923 (Dz. U. poz. 712). Ustanowionem ono zatem zostało dopiero rozporządzeniem z 22 III 1928 r. Rozporządzeniu temu nie nadano jednak mocy działającej wstecz, a wobec tego w wypadkach, w których orzeczenie uprawomocniło się do 1 VII 1928, nie może rodzić skutków prawnych, ustanowionych dopiero w art. 96 powyższego rozporządzenia dla upływu czasu. W wypadkach tych, przewidziany w ostatnio wymienionym przepisie, termin trzyletni, liczony być może dopiero od 1 VII 1928 r.".

Przy sposobności omawiania przepisów art. 95 post. adm. chciałbym zwrócić uwagę na niedostatecznie dotychczas wyjaśnioną w prak-

tyce i literaturze — kwestię swobodnego uznania władzy przy odmowie wznowienia. Niektórzy, jak np. *p. Z. Krüger*[1]), uważają, że władza musi wznowić postępowanie, o ile powstały ku temu warunki określone w tym artykule, albowiem wyraz „może" został użyty w danym wypadku jedynie dla zaznaczenia, że wznowienie jest możliwe wyłącznie w wypadkach w artykule tym wyliczonych, „władza zatem na uzasadnioną prośbę strony winna wznowić postępowanie".

Wydaje się jednak, że sprawa ta nie jest tak prosta, albowiem dosłowne brzmienie omawianego postanowienia oraz istniejący w innych artykułach naszego postępowania materiał redakcyjno-porównawczy mogą doprowadzić do zgoła odmiennych wniosków.

Przede wszystkim można bronić poglądu, że na skutek użycia w omawianym artykule wyrażenia „może nastąpić wznowienie postępowania" władza nie ma obowiązku zawsze orzec wznowienia, nawet skoro by powstały warunki w tym artykule wymienione. Warunki te bowiem ograniczają władzę jedynie in faciendo i są wprowadzone w celu zapewnienia pewnej stabilizacji względnie ochrony stosunków prawnych. Gdyby ustawodawca pragnął nałożyć na władzę obowiązek wznowienia zawsze postępowania, o ile powstaną wymienione w art. 95 warunki, to myśl swoją sformułowałby inaczej, np. władza „wznowi postępowanie, jeżeli . . ." albo „orzeknie o wznowieniu postępowania" i t. p.

Za taką interpretacją przemawia również brzmienie art. 96 ust. 2 post. adm., który dla wznowienia postępowania z urzędu używa również terminu „może", oraz inne artykuły naszego postępowania, jak np. 101, co do których jest chyba niespornym, że w danych przypadkach niewydanie decyzji należy do całkowitego swobodnego uznania władzy. Nadto należy zauważyć, że ust. 3 art. 96 dopuszcza wznowienie z art. 95 lit. a) w każdym czasie, a więc również i po wielu latach. Wątpliwym jest czy ustawodawca pragnął iść dalej, aniżeli k. p. c., który w art. 449 przewiduje zawity termin 5 letni dla wniesienia skargi o wznowienie. Interpretując więc słowo „może" w ten sposób, że władza „musi", zobowiązalibyśmy władzę do wznawiania spraw, bardzo dawno przebrzmiałych, nieraz z powodów czysto formalnych, częstokroć wbrew interesowi publicznemu.

Oczywiście swobodne uznanie władzy w sprawach wznawianych

---

[1]) „Wznowienie postepowania, zmiana oraz uchylenie decyzji z urzędu według rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym" — Gazeta Administracji nr 19 str. 10. z b. r.

nie może graniczyć z dowolnością i ewentualna odmowa wznowienia powinna znaleźć uzasadnienie bądź w decyzji władzy, bądź w aktach sprawy.

Drugą kwestią wątpliwą w art. 95 jest użyte we wstępie do tego artykułu wyrażenie „nie służy środek prawny". W komentarzach swych do postępowania administracyjnego zarówno *p. W. Kałuski* jak i *p. W. Supiński*[1]) skłaniają się do poglądu, że należy tu rozumieć również i skargę do N. T. A. Odmienne natomiast poglądy na tę kwestię wypowiada między innymi *p. Z. Krüger* w cytowanym wyżej artykule. Te ostatnie poglądy podzielam w zupełności i uważam, że skarga do N. T. A. nie może nic zmienić w uprawnieniach władzy do wznawiania spraw na podstawie postępowania administracyjnego. Nie taką być musiała również intencja ustawodawcy. Nie należy się również sugerować literalnym brzmieniem tego przepisu, albowiem taką redakcję spotykamy również i w innych artykułach naszego postępowania. Np. w art. 14 ust. 4 użyto wyrażenia „nie przysługuje żaden środek prawny", chociaż nie ma wątpliwości, że wyrażenie to nie odnosi się do skargi do N. T. A. Potwierdzenie moich poglądów na tę kwestię znajduję również w glosie *p. Jerzego Stefana Langroda* w O. P. A. nr 1339.

Art. 96. 1. Podanie o wznowienie postępowania należy wnieść do tej władzy, która wydała decyzję w 1-ej instancji, w ciągu dwu tygodni od dnia, w którym strona domagająca się wznowienia otrzymała w sposób, dający się udowodnić, wiadomość o przyczynie uzasadniającej wznowienie.

2. Wznowienie postępowania może zarządzić władza również z urzędu.

3. W obu wypadkach wznowienie postępowania może nastąpić z powodu przyczyn, wskazanych w lit. a) art. 95, w każdym czasie; z powodu przyczyn zaś wskazanych w lit. b) i c) tegoż artykułu przed upływem trzech lat od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Art. 97. 1. O wznowieniu postępowania rozstrzyga władza, która w sprawie wydała decyzję w ostatniej instancji.

2. W decyzji o wznowieniu postępowania władza powinna orzec, o ile nie może wydać nowej decyzji na podstawie aktów, jakimi rozporządza, w jakim zakresie i w której instancji ma nastąpić wznowienie postępowania, przy czym w czasie ponownego postępowania nie ma prawa powtarzać tych poprzednich dochodzeń, które nie dotyczą przyczyny wznowienia.

1) W wyroku z 17 I 1931 l. rej. 2193/29 (Zb. nr 338 A) N. T. A. orzekł, że „jeżeli na skutek podania strony o wznowienie postępowania władza przedsięweźmie czynności urzędowe, świadczące o wznowieniu, odmowa z uwagi na prawomocność poprzedniego orzeczenia — ponownego rozstrzygnięcia sprawy przy uwzględnieniu ustaleń wznowio-

---

[1]) P. wstęp.

nego postępowania stanowi istotną wadliwość w rozumieniu art. 19 ustawy o N. T. A. . . .".

Z powyższych poglądów Trybunału wynika, że przedsięwzięcie przez władzę na skutek prośby strony i po wyczerpaniu toku instancji— pewnych czynności urzędowych, zmierzających do wyjaśnienia faktycznego stanu, będącego podstawą danej decyzji — należy uważać za wznowienie postępowania (t. zw. milczące wznowienie).

W takich wypadkach — „władza obowiązana jest ponownie rozstrzygnąć sprawę" przy uwzględnieniu tych ustaleń, jakie zostały osiągnięte w toku wznowionego postępowania.

2) W wyroku z 17 XI 1933 l. rej. 3840/30[1]) N. T. A. stoi na stanowisku, że podjęcie merytorycznego rozpatrzenia i rozstrzygnięcie sprawy w całym zakresie, zgodnie z prośbą i odwołaniem strony, niweczy prawomocność uprzedniego wydanego w tej sprawie orzeczenia.

3) W wyroku z 30 IV 1934 l. rej. 7456/32 (Zb. nr 788 S) N. T. A. ustalił następującą tezę:

„Jeżeli władza orzekająca wdała się w rozpoznanie sprawy wymiaru podatku także w płaszczyźnie obowiązku podatkowego na zasadzie zarzutów podatnika, podniesionych po upływie terminu odwoławczego, to podatnikowi przysługuje prawo kwestionowania orzeczenia".

Wprawdzie teza powyższa dotyczy postępowania w sprawie podatku przemysłowego, a sprawy te wyjęte są z pod przepisów postępowania administracyjnego (art. 112 b), jednak jest ona na tyle ogólna w swym założeniu, że może być przyjęta i w naszym postępowaniu, tym bardziej, że Trybunał wysuwał już podobne poglądy w wyroku z 17 I 1931 l. rej. 2193/29 (Zb. nr 338 A) (p. wyżej).

Wszystkie trzy powyższe wyroki dotyczą mutatis mutandis tak zwanego „milczącego" wzgl. „domniemanego" wznowienia postępowania. Problemat ten został w swoim czasie oświetlony w glosie *p. Jerzego Stefana Langroda* w O. P. A. z 1934 r. str. 517.

Należy zauważyć, że N. T. A. nie wypowiada się, na jakich artykułach postępowania administracyjnego mogłoby być oparte podobnego rodzaju „milczące", „domniemane" wznowienie lub—jak chcą inni— „rezygnacja z prawomocności".

Wydaje się, że postępowanie takie mogłoby być oparte jedynie na art. 99 post. adm. i to pod następującymi warunkami: W sprawie jest tylko jedna strona, która nie nabyła żadnych praw, strona ta prośby swej o wznowienie nie opiera na okolicznościach wymienionych

---

[1]) O. P. A. 790 — glosa.Oraz „G. A. i P. P." z r. 1935 str. 422.

w art. 95, i a priori nie ma warunków do wznowienia opartego na art. 95—98 post. adm.

W innych wypadkach władza, będąc związana kategorycznymi postanowieniami art. 95, stworzonego dla stabilizacji stosunków prawnych, powinna wydać decyzję formalną, przy tym odmowną zawsze, gdy istnieją ku temu prawne powody. Władza nie może w żaden sposób, a tym mniej przez „milczące" wznowienie obejść tych przepisów, albowiem wówczas straciłyby one wszelkie prawne znaczenie.

Jeśli natomiast sprawę traktuje się na podstawie art. 99 post. adm.—to wówczas władza, nie będąc skrępowana żadnym postępowaniem i nie będąc nawet obowiązana do wydania stronie formalnej decyzji — może przeprowadzać wszelkie badania i dochodzenia, nawet „świadczące o wznowieniu", a w razie ich ujemnego wyniku dla strony, powołać się na poprzednie prawomocne orzeczenie,—nie narażając się na żaden zarzut wadliwości postępowania.

Art. 98. 1. Przeciwko odrzuceniu podania o wznowienie postępowania można wnieść odwołanie do władzy przełożonej w ciągu 14 dni od zawiadomienia o odmowie.

2. Przeciwko decyzji wznawiającej postępowanie nie ma osobnego odwołania.

1) W wyroku swym z 1.VI.1931 l. rej. 3891/29 (Zb. nr 410 A) N. T. A. uznał, że przepis art. 98 ust. 2 post. adm. nie wykluczył możności wniesienia skargi do N. T. A. w wypadku wznowienia przez władze postępowania w sprawie, przy czym Trybunał uchylił zaskarżone orzeczenie władzy, wznawiające postępowanie, jako sprzeczne z prawem. Trybunał nie wymienił wprawdzie prawa, sprzeczności z którym dopatrzył się w decyzji władzy — należy jednak domniemywać, że miał tu na myśli przepisy art. 95 post. adm., ponieważ wznowienie postępowania zarówno na wniosek, jak z urzędu, może mieć miejsce tylko w wypadkach, w tym artykule przewidzianych. Tym samym Trybunał uznał swą kompetencję do rozstrzygania, czy okoliczności wymienione w tym art. zachodzą w konkretnej sprawie rzeczywiście, czy są one „istotne dla sprawy" „nowe", czy „istniały" przy wydawaniu decyzji, czy są istotne ob noviter reperta, a nietylko ob noviter producta i t. d.

2) Zgodnie z postanowieniem Trybunału z 13.III.1934 l. rej. 6180/32 (Zb. nr 829 A) (cytowanego wyżej przy art. 84) decyzje wznawiające postępowanie są decyzjami incydentalnymi, od których służy odwołanie łącznie z odwołaniem od zapaść mającej decyzji głównej.

Art. 99. Decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nie nabyły żadnych praw, mogą być uchylane i zmieniane z urzędu w każdym czasie, tak przez władzę, która decyzję wydała, jak w trybie nadzoru przez władzę przełożoną.

1) Co się tyczy odmowy wkroczenia z urzędu, polegającej na odesłaniu strony do poprzedniej decyzji, to taka odmowa nie ma charakteru orzeczenia zaskarżalnego do N. T. A. (wyrok z 17.III.1930 l. rej. 2994/28 (Zb. nr 217-A); mało tego, N. T. A. uznaje w swoim orzecznictwie, że odmowa wkroczenia z urzędu nie może być zaskarżona w normalnym toku instancji, a tylko może podlegać zażaleniu. Z powyższego wynika, że podobnych rozstrzygnięć nie należy ubierać w formy decyzyj, a tym bardziej zaopatrywać ich w klauzule odwoławcze. Jeśli jednak — wbrew powyższemu — władza przy odmowie wkroczenia z urzędu nie ograniczy się do powołania się na swobodne uznanie względnie na prawomocność lub ostateczność poprzedniej decyzji, lecz poda jako powód swej odmowy pewne zapatrywanie prawne, to legalność tego rodzaju umotywowania decyzji podlega kontroli N.T.A. (wyrok z 18.VI.1930 l. rej. 570/28 (Zb. nr 260-A). Np. gdyby władza odmówiła swej ingerencji, wysuwając motyw, że sprawa należy do kompetencji sądów ogólnych (p. wyrok z 4.V.1925 l. rej. 1060/23 (Zb. nr. 648).

2) Art. 99 rozp. Prez. R. P. o post. admin. pozostawia swobodnemu uznaniu władzy jedynie kwestię czy chce skorzystać ze swego uprawnienia do uchylenia danej decyzji, natomiast przy wykonaniu tego uprawnienia władza niewątpliwie związana jest obowiązującymi w poszczególnych przedmiotach ustawami i przepisami. Wydana wzamian uznanej za nielegalną nowa decyzja winna zawierać faktyczne i prawne uzasadnienie, przewidziane ust. 1 i 2 art. 75 rozp. Prez. R. P. o post. admin. (Wyrok N. T. A. z 17.III.1931 l. rej. 1313/29)[1]).

3) W wyroku z 27.I.1932 l. rej. 7168/29 (Zb. nr. 484 A) N. T. A. wyjaśnił, że przez prawa nabyte w myśl art. 99 post. adm. rozumieć należy wszelkiego rodzaju prawa, a więc także prawa, które powstają przez prawomocne orzeczenie właściwej władzy, że na danej osobie nie ciąży sporny obowiązek. „Prawem nabytym" zatem będzie również powstałe przez prawomocne orzeczenie władzy prawo do wykonania ciążącego na stronie obowiązku w rozmiarach określonych przez to orzeczenie, nie zaś według normy wyższej.

Zdaniem Trybunału rzetelność i ścisłość kalkulacji gospodarczej wymaga, aby obywatel wiedział co komu, a również i Państwu jest

---

[1]) „Przegląd Prawa i Administracji" z 1931 r. nr. IV. 395.

winien i mógł spokojnie rozporządzać swym majątkiem, gdy należytość wyznaczoną mu prawomocnym orzeczeniem władzy całkowicie uiścił.

4) Odmowa władzy wkroczenia z urzędu zgodnie z poglądami Trybunału, wypowiedzianymi w wyroku z 27.XI.1933 l. rej. 6752/31 [1]), nie podlega zaskarżeniu do N. T. A., a to w myśl art. 103 post. adm. (p. kom. do art. 103).

5) W wyroku z 18.XII.1933 l. rej. 9633/31 [2]) Trybunał, powołując się na swój wyrok z 14.X.1927 r. l. rej. 2599/26, uznał, że decyzje uchylające z urzędu są decyzjami wydanymi w I instancji, a więc podlegającymi zaskarżeniu.

Należy zauważyć, że w postępowaniu przed niektórymi innymi władzami (np. skarbowymi) ustalają się zupełnie inne zasady, — co wytwarza pewien chaos pojęciowy i terminologiczny (por. wyrok N. T. A. z dn. 24 IV 1934 l. rej. 2156/32/Zb. nr. 852 S).

6) W wyroku z 29.XII.1933 l. rej. 8387/3 [3]) Trybunał wypowiada poglądy, streszczające się do tego, że w razie poddania rozważeniu przez władze I instancji ponownie sprawy już rozstrzygniętej prawomocnie, służy stronie prawo odwołania się od tej nowej decyzji do wyższej instancji na zasadach ogólnych. Trybunał uważa, że w danym wypadku władza rozpoznała ponownie sprawę w oparciu o art. 99 post. adm.

7) W wyroku z 10 XII 1934 l. rej. 2471/31 (Zb. nr 817-A) [4]) cytowanym już przy art. 87) Trybunał wyjaśnił, ze „nienabycia żadnych praw" przez stronę nie może władza wysnuwać z nieupłynięcia terminu rekursowego, a co za tem idzie uchylić lub zmienić z urzędu na podstawie art. 99 post. adm. w terminie rekursowym decyzję swą przez nikogo nie zaskarżoną.

8) W wyroku z 25 II 1935 l. rej. 4184/32 [5]) N. T. A. raz jeszcze wypowiada pogląd, że od decyzji wydanej na podstawie art. 99 służy odwołanie niezależnie od wyczerpanego już toku w dwóch niższych instancjach dotyczącego poprzednio wydanej decyzji.

D. n.

---

[1]) „G. A. i P. P." z r. 1935 str. 424.

[2]) Tamże str. 423.

[3]) O P. A. 791 i „G. A. i P. P." z r. 1935 str. 423.

[4]) Glosa „G. A. i P. P." z r. 1935 str. 424.

[5]) O. P. A. 1407.

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

Ochrona karna naczelników obcych państw (art. 111 k. k.).

1. Ochrona karna art. 111 k. k. rozciąga się na naczelników obcych państw z chwilą objęcia przez nich władzy, a nie z chwilą notyfikacji tego faktu Rządowi Polskiemu.

2. Dyplomatyczny przedstawiciel obcego państwa uchodzi za przedstawiciela tylko o tyle, o ile posiada „exequatur" i tylko w tym czasie doznaje ochrony karnej z art. 111 k. k. (24 XI 36 nr 3 K. 1663/36).

Wyraz „bolszewik", „bolszewiczka" jako obrażający i zniesławiający (art. 255, 256 k. k.).

Fakt, że istnieje państwo, którego ustrój opiera się na teorii maksymalizmu, po rosyjsku „bolszewizmu", nie odejmuje znamion zniewagi popularnemu przezwisku „bolszewik", które z biegiem czasu w Polsce odeszło od określenia „maksymalista" i stało się synonimem takich cech ujemnych, jak brak skrupułów, brutalność, arogancja, niemoralność i t. p.

Nazwanie kogoś „bolszewik", „bolszewiczka" zależnie od okoliczności oraz zamiaru sprawcy (bezpośredniego lub pośredniego) może być obrazą lub zniesławieniem (28 I 37 nr 1 K. 932/36).

Odpowiedzialność redaktora czasopisma (art. 255, 256 k. k.).

Domniemanie prawne o odpowiedzialności redaktora za przestępstwa, popełnione treścią druku w redagowanym czasopiśmie, samo przez się nie wystarcza do przypisania mu winy popełnienia tego przestępstwa, jeśli ustalonym zostało, że dopuszczenie do wyjścia w obieg druku, którego treść zawiera cechy przestępstwa, nastąpiło przez nieogledność redaktora (15 XII 36 nr 1 K. 740/36).

Przywłaszczenie mienia powierzonego na cel nielegalny (art. 262 § 2 k. k.).

Cel, na który mienie zostało powierzone, jest obojętny dla istoty przestępstwa z art. 262 k. k. Przywłaszczenie nie traci cech przestępstwa z tego jedynie powodu, że przywłaszczone mienie zostało powierzone sprawcy w celu nielegalnym lub nawet przestępnym. Powierzenie oskarżonemu pieniędzy, np. na przekupienie urzędnika, nie pozbawiałoby przywłaszczenia tych pieniędzy znamion przestępstwa z § 2 art. 262 k. k. (17 III 36 nr 1 K. 1046/35).

Pojęcie „wybryku nieobyczajnego" (art. 31 pr. o wykr.).

1. Pojęcia „nieobyczajny wybryk" z art 31 pr. o wykr. nie należy utożsamiać z czynami, kolidującymi z obyczajnością sensu stricto, na-

ruszającymi skutkiem zmysłowości przedmiotowo poczucie publicznej moralności i wstydliwości.

2. Nieobyczajnym wybrykiem jest zarówno czyn prostacki, grubiański i rubaszny, jako też czyn nieprzyzwoity, sprzeciwiający się w sposób rażący dobrym obyczajom, lekceważący otoczenie i wywołujący nastrój oburzenia i potępienia ze strony osób go spostrzegających (14. IX. 36 nr 3 K. 1035/36).

Zaskarżenie wyroków sądu okręgowego w sprawach administracyjnych (art. 640, 649 i 395 k. p. k.).

W sprawie wskazanej w art. 640 k. p. k., jeżeli wyrok sądu okręgowego zapadł zaocznie, przysługuje skazanemu, niezależnie od uprawnienia z § 1 art. 649 k. p. k., także możność wniesienia sprzeciwu, przewidzianego w art. 395 k. p. k. (17 II 37 nr 3 K. 2562/36).

Art. 109 rozp. Prez. Rzplitej z 22 III 28 (Dz. U. poz. 341) o post. administr.

Zaznaczenie w piśmie do władzy działającego w imieniu klientki swojej adwokata, że „w razie nieuwzględnienia jego żądania zaskarży władzę i narazi ją przez to na straty", nie zawiera nic niewłaściwego i nie odpowiadającego godności urzędu, a tym samym nie wyczerpuje znamion ani przestępstwa z art. 109 rozp. Prez. Rzplitej z 22 III 1928 (Dz. U. poz. 341), ani też znamion żadnego innego przestępstwa (28 I 37 nr 3 K. 2172/36).

Przedmiot przestępstwa dekret Prez. Rzplitej z 26 IV 36 Dz. U. poz. 249 w spr. obrotu pieniężnego z zagranicą.

1. Pod pojęcie przedmiotu przestępstwa podpada w rozumieniu ust. 5 art. 16 powołanego dekretu suma pieniężna, zatajona przed władzą celną lub kontrolą graniczną, nie zaś ta część sum pieniężnych, która była zgłoszona.

2. Zatajenie części przewożonych środków płatniczych pociąga za sobą utratę prawa wywozu (§ 12 pkt. 4 rozp. Min. Skarbu z 24 VII 1936 Dz. U. poz. 419 o obrocie pieniężnym z zagranicą) (23 II 37 nr 3 K. 112/37).

St. Czerwiński.

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

Marnowanie wody.

Marnowaniem wody w rozumieniu art. 67 ustawy wodnej (Dz. U. poz. 574/1928) jest używanie wody ponad potrzebę, prawnie uznaną, ze szkodą innych *(Teza).*

N. T. A. nie podzielił wywodów skargi, jakoby dla skarżących nie wynikał obowiązek wykonania robót określonych w zaskarżonej decyzji, celem uniknięcia marnowania wody. Wywody te podnosiły, iż art 67 ustawy wodnej ma na względzie ochronę obcych praw przed szkodami z powodu marnowania wody, która to okoliczność nie ma miejsca w danym wypadku, gdyż wodę, którą utracił jeden młyn, zyskał inny, a zatem wyzyskiwana jest ona w całości tylko w innym stosunku.

N. T. A. stanął na stanowisku, że z celu art 67 ustawy wynika, aby dopływ wody odbywał się według miary wyznaczonej w orzeczeniu władzy dla poszczególnych odbiorców.

Stąd wniosek, że skoro zachodzi potrzeba wykonania pewnych robót celem utrzymania zakładu w takim stanie, w jakim winien on znajdować się według konsensu, roboty te muszą być dokonane i skarżący mają obowiązek partycypowania w kosztach tych robót (Wyrok z 25 VI 1936 I. rej. 4201/33).

Unieważnienie rejestracji znaku towarowego.

Art. 174 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta R. P. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych z 22 III 1928 Dz. U. poz. 384 nie stoi na przeszkodzie, aby uznać kolory lub ich zestawienie za charakterystyczną część składową bądź element znaku towarowego, który w konkretnym wypadku może swoją przewagą zadecydować o ogólnym wrażeniu, jakie odnosi odbiorca z wyglądu danego znaku, i w konsekwencji uzasadnić częściowe unieważnienie tego znaku w myśl art. 117 ust. 1 lit. c) powołanego rozporządzenia *(Teza).* (Wyrok z 10 III 1936 I. rej. 8793/34 i 8795/34).

Służebność opałowa — koszta wyróbki.

Doliczanie przy obliczaniu wartości służebności opałowej kosztów wyróbki nie znajduje uzasadnienia w samym pojęciu służebności *(Teza).*

N. T. A., uchylając orzeczenie Gł. Kom. Ziem., jako niezgodne z ustawą, ustalił, iż według ogólnych zasad nauki prawa serwitut w swym zasadniczym pojęciu polega nie na obowiązku wykonywania jakichkolwiek czynności przez dziedzinę obciążoną (servitus in faciendo censistere non potest), lecz na obowiązku bądź powstrzymania się dziedziny obciążonej od pewnych czynności, bądź—jak w niniejszym przypadku—

na zezwoleniu dziedzinie władnącej czyli serwitutantom, wykonywania uprawnień serwitutowych; zgodnie z tą zasadą przepisy prawa obowiązującego (art. 697, 698 k. c) przewidują, że serwitutant ma prawo wykonywać wszelkie czynności potrzebne do używania i zachowania służebności, i czynności te z reguły dokonywane są jego kosztem, a nie właściciela dziedziny obciążonej, wkładania więc obowiązku pokrywania kosztów robocizny na dziedzinę służebną nie można uznać za zgodne z ustawą (Wyrok z 23 III 1935 l. rej. 10624/22).

Sztuczne zalesienie lasów prywatnych—przedłużenie terminu a warunki zalesienia.

Jeżeli władze leśne po stwierdzeniu, iż przepisane zatwierdzonym prawomocnie programem gospodarstwa leśnego sztuczne zalesienie w oznaczonym terminie nie zostało dokonane, nie skorzystają z uprawnień, przewidzianych w ostatnim ustępie art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 24 V 1927 Dz. U. poz. 932/1932, lecz jedynie postanowią przedłużyć termin dla dokonania tego zalesienia, to nie mają one podstawy prawnej do zamieszczania w tym postanowieniu dodatkowym warunków, które nie były przewidziane w prawomocnie zatwierdzonym programie *(Teza)* (Wyrok z 15 X 1936 l. rej. 8119/33).

Uprawnienia emerytalne — związek małżeński b. zaw. wojskowego ros. posiadającego pełną wysługę lat.

Związek małżeński b. zawodowego wojskowego rosyjskiego, posiadającego pełną wysługę lat, lecz nie przeniesionego na emeryturę przez b. władze zaborcze, zawarty przed przyznaniem mu w Państwie Polskim zaopatrzenia emerytalnego, należy uważać jako zawarty przez emeryta *(Zasada prawna, wpis. do ks. zas. pr.)* (Wyrok z 23 III l. rej. 7078/34).

Artykuły żywności — urządzenie zakładów do ich wyrobu i sprzedaży.

Sam tylko rodzaj artykułów żywności, jako przeznaczonych do spożywania, nie uzasadnia zastosowania art. 14 prawa przemysłowego z 7 VI 1927 Dz. U. poz. 468 do urządzeń miejsc wyrobu i miejsc sprzedaży wspomnianych artykułów (art. 8 p. g rozporządzenia Prezydenta R. P. z 22 III 1928 Dz. U. poz. 343) *(Teza).*

N. T. A. uchylił, jako niezgodne z ustawą, zaskarżone orzeczenie, którym nałożono obowiązek legalizacji przedsiębiorstwa z dołączeniem planu budynku i projektu urządzenia w przypadku założenia sklepu artykułów żywności i nafty. Przy tym Trybunał rozważył, że warunki, którym mają odpowiadać zakłady przemysłowe poszczególnych kategorii są ustalane w trybie art. 30 prawa przemysłowego drogą przepisów przez właściwych ministrów, nie zaś przez władze podległe, a w przepisach tych warunki dla sprzedaży artykułów żywności nie zostały ustalone (Wyrok z 22 V 1936 l. rej. 1375/33).

W. Czapiński.

KRONIKA

ADMINISTRACJA

Odznaczenia orderem „Odrodzenia Polski" i Krzyżem Zasługi. Wnioski na termin 11 listopada 1937 r. Min. Spr. Wewn. pismem okólnym z 16 VII b. r. nr Pers. 801/74 zwróciło się do wojewodów o nadesłanie Ministerstwu opracowanych ściśle według zasad okólnika Prez. Rady Min. nr 18/4254/Or z 5 VII r. b. i instrukcji wniosków o dokonanie w dniu 11 listopada 1937 r. odznaczeń orderem „Odrodzenia Polski" i Krzyżem Zasługi.

Przy opracowywaniu wniosków o odznaczenie członków zarządu i pracowników związków samorządowych mają być zasadniczo stosowane przepisy, odnoszące się do funkcjonarjuszów państwowych, a więc przy przedstawianiu wniosku miarodajną jest grupa uposażenia, przysługująca członkowi związku lub pracownikowi samorządowemu. Wójtowie i wiceburmistrzowie, pobierający uposażenie (odszkodowanie) ryczałtowe, mogą być odznaczani brązowym lub srebrnym Krzyżem Zasługi w zależności od posiadanego wykształcenia i liczby lat pracy samorządowej. W każdym jednak razie wiceburmistrzowi nie może być nadane odznaczenie wyższe, niż burmistrzowi tego samego miasta.

Instrukcja o nadawaniu orderu „Odrodzenia Polski" oraz Krzyża Zasługi.

(Instrukcja jest zbiorem dotychczas wydanych zarządzeń w sprawach odznaczeń).

A. Zasady nadawania odznaczeń.

I.

Obywatel Państwa Polskiego może być odznaczony orderem „Odrodzenia Polski" oraz Krzyżem Zasługi za dokonanie czynów wymienionych w ustawach:

1) z 4 II 1921 o ustanowieniu orderu „Odrodzenia Polski" (Dz. U. nr 24/21, Dz. U. nr 31/22, Dz. U. nr 109/32, Dz. U. nr 68/35);

2) z 23 VI 1923 o ustanowieniu Krzyża Zasługi (Dz. U nr 62/23).

Proponowanie kandydatów do odznaczenia winno następować za rzeczywiście położone zasługi, przekraczające normalny zakres obowiązków w danej dziedzinie pracy lub zawodzie, które przedstawiają istotne i realne wartości dla Państwa i społeczeństwa.

Tylko bowiem w ten sposób ocenione zasługi przyczynią się do podniesienia wartości nagrody, jaką stanowi odznaczenie oraz zachęcą do tym bardziej wytężonej pracy ideowej.

Niemniej ważną zasadą winno być:

1. wyróżnienie długoletniej, nieskazitelnej i szczególnie gorliwej pracy dla Państwa lub społeczeństwa oraz

2. docieranie przy wyborze kandydatów do wszystkich warstw społecznych, celem wciągnięcia ich do bardziej wydatnej pracy na rzecz Państwa i dobra ogólnego, a więc niższych funkcjonariuszów państwowych, wójtów, sołtysów, robotników, drobnych rolników, rzemieślników i t. p., którzy pomimo swoich skromnych stanowisk częstokroć całkowicie zasługują na specjalne wyróżnienie.

Wychodząc z założenia, że masy włościańskie stanowią przeważającą większość narodu — odznaczenia winny docierać do wszystkich gmin Państwa, by podkreślić zasługi tych licznych a cichych pracowników, którzy, choć nieznani szerszemu ogółowi, z oddaniem i poświęceniem pracują w swoich stronach rodzinnych dla dobra kraju i społeczeństwa.

II.

1) Order „Odrodzenia Polski" i Krzyż Zasługi nadawane są w zasadzie raz na rok, w dniu 11 listopada, zarówno funkcjonariuszom państwowym, jak i innym osobom, z tytułu zasług położonych we wszelkich dziedzinach pracy (naukowej, kulturalno-oświatowej, społecznej, zawodowej, samorządowej oraz w służbie państwowej, cywilnej i wojskowej).

2) W innych terminach order „Odrodzenia Polski" i Krzyż Zasługi mogą być nadawane tylko w następujących przypadkach:

a) za dokonanie konkretnych czynów wybitnych, mających doniosłe znaczenie dla Państwa lub przynoszących społeczeństwu niezaprzeczalne, nadzwyczajne korzyści;

b) z tytułu odznaczeń pośmiertnych;

c) z inicjatywy Prezydenta Rplitej i prezesa Rady Min.;

d) na mocy specjalnego uzasadnienia, przedstawionego prezesowi Rady Min. przez właściwego ministra.

III.

1) Przedstawianie do odznaczeń powinno odbywać się zgodnie z przepisami załączonych do instrukcji schematów (tabeli) nr nr 1 i 2.

2) Przepisami schematów nr nr 1 i 2 nie jest objęte przedstawianie do I, II i III kl. orderu „Odrodzenia Polski", dokonywane wyłącznie z inicjatywy osobistej Prezydenta Rplitej, prezesa Rady Min. i ministrów — za specjalnie wybitne zasługi.

3) Przepisy schematów 1 i 2 nie odnoszą się również do innych przypadków nadawania z inicjatywy Prezydenta Rzlitej i prezesa Rady Min. IV i V klasy orderu „Odrodzenia Polski", jak również Krzyża Zasługi.

4) Co do osób, nieobjętych schematami nr nr 1 i 2, a stanowiących grupy odrębne, jak np: wojskowi, funkcjonariusze policji, straży granicznej i straży więziennej, pracownicy samorządowi, przedsiębiorstw państwowych, banków i monopoli, profesorowie szkół akademickich i nauczyciele, sędziowie i prokuratorowie, przedstawianie tych osób do odznaczeń następuje na zasadach ustalonych w 1936 r. przez właściwych ministrów w porozumieniu z prezesem Rady Min. Projekt ewent. zmian wzgl. uzupełnień w tym zakresie, gdyby one w b. r. dla terminu listopadowego były potrzebne, prześlą poszczególne ministerstwa do Prezydium Rady Ministrów do dn. 1 VIII b. r.

IV.

1) Funkcjonariuszów państwowych przedstawiają do odznaczeń tylko ci ministrowie, którym funkcjonariusze państwowi podlegają służbowo.

2) Celem wyróżnienia zasług specjalnych, nie związanych z czynnościami służbowymi funkcjonariuszów państwowych, mogą również i inni ministrowie występować z inicjatywą odznaczeń, jednakże w drodze przez właściwego ministra.

3) Osoby, nie pozostające w służbie państwowej, przedstawia do odznaczeń Minister Spraw Wewnętrznych, względnie, za jego zgodą, także inni ministrowie, lecz tylko w dziedzinie prac, podlegających kierowanym przez nich resortom.

V.

Wnioski o odznaczenia winny być kierowane do wojewodów, którzy je opiniują. Nie jest wymagana opinia wojewody na wnioskach o odznaczenie wojskowych oraz funkcjonariuszów państwowych, podległych bezpośrednio władzom centralnym.

2) Wojewodowie, występując z inicjatywą odznaczeń odnośnie do funkcjonariuszów państwowych we władzach zespolonych, jak również odnośnie do osób, nie pozostających w służbie państwowej, przedstawiają wnioski właściwym ministrom.

3) Co do funkcjonariuszów państwowych we władzach niezespolonych, inicjatywa odznaczeń przysługuje kierownikom władz II-ej instancji, którzy po zaopiniowaniu wniosków przez wojewodów przedstawiają je właściwym ministrom.

SCHEMAT nr 1.

(Funkcjonariusze państwowi).

1) Czasokresy, ustalone w schemacie nr 1, nie są związane z terminami awansów funkcjonariuszów państwowych.

2) Nadawanie odznaczeń funkcjonariuszom państwowym z tytułu I grupy zasług — w służbie państwowej — następuje według ustalonej kolejności (patrz schemat nr 1) co najmniej w trzyletnich okresach, przy czym pierwsze z kolei odznaczenie może być nadane dopiero po 5 latach służby państwowej. Odznaczenie po raz pierwszy młodych

funkcjonariuszów państwowych (kat. III do VIII gr. up., kat. II do IX gr. up.) — nie wcześniej niż po 5 latach i nie później niż po 10 latach sł. p.—z reguły winno odbywać się Br. K. Z.

3) Funkcjonariusz państwowy, który otrzymał ujemną ocenę kwalifikacyjną (niedostateczną) może być przedstawiony do odznaczenia najwcześniej po 5-ciu latach od czasu otrzymania opinii ujemnej, z wyjątkiem przypadków przedstawienia z tytułu III grupy zasług.

4) Funkcjonariusz państwowy, mający za sobą wybitnie wyróżniającą go długoletnią służbę państwową, a nie odznaczony jeszcze żadnym odznaczeniem, może być przedstawiony do wyższej klasy od przewidzianej w schemacie nr 1, lecz z zastrzeżeniem następującym: do Złotego Krzyża Zasługi — urzędnik poniżej VI grupy uposażenia nie wcześniej, jak po 20 latach służby, a do „orderu „Odrodzenia Polski" — urzędnik od VI grupy uposażenia wzwyż co najmniej po 10-letniej wyjątkowo gorliwej i nieskazitelnej służbie państwowej.

5) Odznaczanie funkcjonariuszów państwowych za zasługi na polu pracy społecznej (II grupa) następuje w kolejności, ustalonej dla I grupy zasług co najmniej w trzyletnich okresach.

6) Przepisy p. 4-go mogą mieć również zastosowanie w przypadku wyróżniającej funkcjonariusza państwowego długoletniej pracy społecznej.

7) Po odznaczeniu z tytułu II grupy zasług, nadanie następnego za zasługi I grupy nastąpić może najwcześniej po 3 latach.

8) Odznaczenie funkcjonariusza państwowego za dokonane w służbie państwowej lub w pracy społecznej konkretne czyny wybitne, przynoszące niezaprzeczalne, nadzwyczajne korzyści (III grupa zasług), może nastąpić poza terminem ogólnym 11 listopada, o ile odroczenie odznaczenia do tego terminu byłoby niekorzystne. Do odznaczeń z tytułu III grupy zasług nie mają zastosowania przepisy, podane w schemacie nr 1, o kategoriach funkcjonariuszów państwowych, kolejności odznaczeń i czasokresach pomiędzy nimi.

9) Odznaczenie funkcjonariusza państwowego za całokształt służby (IV grupa zasług) bezpośrednio przed zwolnieniem go (przeniesieniem w stan spoczynku) z powodu przekroczonej granicy wieku lub złego stanu zdrowia może nastąpić w okresie czasu krótszym, niż lat 3 od daty ostatniego odznaczenia i nie w kolejności odznaczeń, ustalonej dla I grupy zasług.

10) a) Odznaczenia pośmiertne (V grupa) mogą być nadawane tylko w wyjątkowych przypadkach, gdy oddane zasługi całkowicie uzasadniają potrzebę takiego odznaczenia;

b) Nadanie odznaczenia pośmiertnego, o ile nie wiąże się z uroczystościami pogrzebowymi, winno nastąpić w najbliższym terminie ogólnym.

SCHEMAT nr 2.

Osoby nie pozostające w służbie państwowej.

1) Osoby, posiadające wykształcenie niższe lub średnie mogą być w zależności od wieku, wagi położonych zasług i stanowiska społecz-

nego, przedstawione do odznaczeń według norm ustalonych dla osób z średnim wzgl. wyższym wykształceniem. W tych jednak przypadkach wnioski powinny zawierać odpowiednie umotywawanie.

2. Nadawanie odznaczeń z tytułu I grupy zasług—na polu pracy zawodowej lub społecznej następuje według ustalonej kolejności (patrz schemat nr 2), co najmniej w trzyletnich okresach, przy czym pierwsze z kolei odznaczenie może być nadane dopiero po 5 latach pracy zawodowej.

3. Osoby, mające za sobą wyróżniającą długoletnią pracę zawodową, a nie odznaczone jeszcze żadnym odznaczeniem, mogą być przedstawione do wyższej klasy od przewidzianej w schemacie nr 2, lecz z zastrzeżeniem następującym: do Złotego Krzyża Zasługi — nie niżej 40 lat życia, zaś do orderu „Odrodzenia Polski" — dopiero po odznaczeniu przynajmniej raz jeden Krzyżem Zasługi, w przeciwnym zaś razie nie wcześniej jak po 10 letniej wyjątkowo gorliwej i nieskazitelnej pracy zawodowej.

4. Odznaczenie za dokonane na polu pracy zawodowej lub społecznej konkretne czyny wybitne, przynoszące niezaprzeczalne i nadzwyczajne korzyści (II grupa zasług), może nastąpić poza terminem ogólnym 11 listopada, o ile odroczenie odznaczenia do tego terminu byłoby niekorzystne. Do odznaczeń z tytułu II grupy zasług nie mają zastosowania przepisy, podane w schemacie nr 2, o poziomie wykształcenia, kolejności odznaczeń i czasokresach pomiędzy nimi.

5. Odznaczenie za całokształt pracy zawodowej lub społecznej (III grupa zasług) może nastąpić w okresie czasu krótszym, niż lat 3 od daty ostatniego odznaczenia i nie w kolejności odznaczeń, ustalonej dla I grupy zasług, jednak nie wcześniej, jak w 61-ym roku życia.

6. a) Odznaczenia pośmiertne (IV grupa) mogą być nadawane tylko w wyjątkowych przypadkach, gdy oddane zasługi całkowicie uzasadniają potrzebę takiego oznaczenia.

b) Nadanie odznaczenia pośmiertnego, o ile nie wiąże się z uroczystościami pogrzebowymi, winno nastąpić w najbliższym terminie ogólnym.

Tryb postępowania przy wyborze, wydawaniu i zatwierdzaniu gotowych projektów budynków szkół powszechnych. Minstwo Spr. Wewn. pismem okólnym z 10 VII b. r. nr. BB 21-543 podało do wiadomości wojewodów (prezydentów miast) okólnik Minstwa Wyzn. Rel. i Ośw. Pub. z dn. 17 XI 1936 r. (I. Bud-1534/36) nr. 119 wraz z instrukcją w sprawie gotowych projektów szkół powszechnych opublikowanych w wydawnictwach Minstwa Wyz. Rel. i Ośw. Pub. p. t. „Projekty budynków szkół powszechnych", a zaoprobowanych przez b. Minstwo Rob. Publ. i Min. Spr. Wewn.

Minstwo Wyz. Rel. i Ośw. Pub. opublikowało w sześciu zeszytach tego wydawnictwa szereg projektów budynków szkolnych, mieszkalnych, ustepowych i gospodarczych oraz urządzeń gospodarczych. Projekty budynków podane są w tych zeszytach jako rysunki schematyczne, mające służyć tylko do orientacji przy wyborze. Projekty są opracowane

szczegółowo w podziałce 1:100 i wydawane są jako odbitki światłodrukowe. Minstwo posiada również opracowane do tych projektów kosztorysy wraz z wykazami materiałów.

Cena zeszytów 1, 2 i 3 wynosi po 10 zł.
„ „ 4, 5 i 6 „ „ 2 zł.

Zeszyty są do nabycia w „Naszej Księgarni", Sp. Akc. Zw. N. P., Warszawa, ul. Świętokrzyska nr. 18.

Gmina, zmierzająca budować szkołę, powinna przed wyborem projektu uzyskać w kuratorium okręgu szkolnego orzeczenie organizacyjne dla mającej powstać szkoły oraz powinna posiadać plac pod budowę.

Minstwo Wyz. Rel. i Ośw. Publ. nie przyjmuje odpowiedzialności za trafność wyboru i możność dostosowania projektu do warunków miejscowych, wobec tego zbędne jest przysyłanie planów sytuacyjnych do Ministerstwa. Aby uniknąć pomyłek przy wyborze projektu i sporządzaniu planu sytuacyjnego do zatwierdzenia, potrzebna jest rada inspektora szkolnego oraz konieczna jest pomoc miejscowych sił technicznych. Współpraca ta może uchronić gminę od odrzucenia projektu przez województwo i kuratorium.

Projekty i kosztorysy do budowy szkół powszechnych wydawane są za odpowiednią opłatą.

Po wybraniu projektu zainteresowany winien wpłacić na rachunek czekowy Centralnej Księgowości Min. Skarbu w P. K. O. nr 30.400 opłatę za projekt i ewentualnie za kosztorys.

Cena jednego egzemplarza projektu wynosi:

za projekty szkół 1 — 4 klasowych — 10 zł.
„ „ „ 5 — 7 klasowych — 15 „
„ „ budynków gimnastycznych,
mieszkań nauczycielskich,
budynków gospodarczych lub ustępowych po 5 zł.

Budowa szkoły może być rozpoczęta po uzyskaniu odpowiedniego pozwolenia.

W celu uzyskania pozwolenia na budowę należy przedłożyć do urzędu wojewódzkiego projekt wraz z planem sytuacyjnym placu szkolnego i planem orientacyjnym. Zgodność planu sytuacyjnego z rzeczywistością powinna być stwierdzona przez właściwą władzę budowlaną. Projekty typowe, wydawane przez Min. W. R. i O. P., są już akceptowane przez Min. Spr. Wew., będą więc przez urząd wojewódzki w porozumieniu z kuratorium rozpatrywane jedynie pod kątem usytuowania budynku i rozplanowania terenu. Ewentualnie zarządzone zmiany mogą dotyczyć tylko usytuowania budynku. Brak pomalowania projektu nie będzie przeszkodą do jego zatwierdzenia.

Odbieranie wojskowych dokumentów osobistych. Przy doręczaniu zaświadczeń wojskowych osobom wydalonym z wojska i wykluczonym od służby wojskowej stosownie do przepisów „Ew.-1/33" (wzór nr 14 i 15 do tych przepisów) stwierdzono, że osoby te celowo nie zwracają poprzednio posiadanych wojskowych dokumentów osobistych (książe-

czek i zaświadczeń wojskowych), tłumacząc się ich zagubieniem. W ten sposób mogą te osoby znaleźć się w posiadaniu dwóch wojskowych dokumentów osobistych, co jest niedopuszczalne.

W związku z tym Min-stwo Spr. Wewn. pismem okólnym z 23 VII r. b. nr wojsk. C. 8/3/1 poleciło, aby zarządy gmin wzywały poszczególne osoby do oddania posiadanego dokumentu wojskowego. W wypadku niezwrócenia ma być wdrożone postępowanie celem unieważnienia nieoddanego dokumentu. W wypadku zaś stwierdzenia nieposiadania dokumentu należy pociągać do odpowiedzialności w myśl art. 100 ustawy o powsz. obow. wojskowym.

Pożary torfowisk. Przyczyna powstających pożarów torfowisk, szczególnie przy większych upałach, leży przeważnie w zaprószeniu ognia przez robotników, dzieci, względnie nawet może mieć czasem miejsce samozapalenie się.

Palenie się torfowiska przebiega spokojnie, przeważnie bez ujawniania się płomienia, przy małej stosunkowo ilości dymu, jednakże przy takich pożarach giną olbrzymie zapasy torfu o wielkiej wartości jako rezerwa opałowa ważna dla Państwa z punktu widzenia gospodarczego i wojennego.

Aby temu choć częściowo zapobiec Mnstwo Spr. Wewn. w piśmie okólnym z 30 VII r. b. nr AP.-35/1 poleciło wojewodom i starostom zwrócić uwagę na tego rodzaju pożary i wydać podległym organom zarządzenia, by w wypadku pożaru torfowisk postępowały tak jak przy pożarach lasów, ludność zaś, by w razie zauważenia pożaru torfowisk natychmiast zawiadamiała o tym władze.

Objazdy reklamowe. Rozmaite firmy i przedsiębiorstwa zwracają się do władz o wydanie zezwolenia na urządzenie na pewnym obszarze lub terenie całego Państwa objazdu reklamowego. Zazwyczaj rozchodzi się o objazd odpowiednio dla celów reklamowych zmontowanego samochodu, przy czym niejednokrotnie taki objazd lub postój połączony jest z przemówieniami lub audycjami reklamowymi przy pomocy tub lub głośników radiowych.

Min. Spr. Wewnętrznych pismem ogólnym z 6 VIII r. b. nr AP. 55/25 wyjaśniło, że sam objazd reklamowy jako taki nie wymaga zezwolenia i że skutkiem tego w zasadzie nie należy czynić przeszkód takim objazdom, przy czym jednak należy baczyć, by objazd lub postój reklamowy samochodu w pewnym punkcie nie tamował ruchu lub nie zakłócał spokoju (produkcje w porze nieodpowiedniej.) W konkretnych przeto przypadkach należy w razie potrzeby wydać stosowne w tym kierunku zarządzenia.

Dotyczy to tylko samej reklamy i to reklamy wytworów własnych danej firmy lub przedsiębiorstwa. Gdyby łącznie z reklamowaniem miała być połączona sprzedaż towarów lub przyjmowanie zamówień, to oczywiście dokonywujący danych tranzakcyj handlowych musiałby uczynić zadość obowiązującym przepisom prawa przemysłowego.

Oddawanie do użytku budynków mieszkalnych. Niejednokrotnie zdarzają się wypadki oddawania do zamieszkania budynków w stanie wilgotnym w zbyt krótkim czasie po ich wykonaniu, co świadczy o tym, iż nie zawsze są przestrzegane przepisy, mające na celu należyte osuszenie budynku przed jego oddaniem do użytkowania (art. 420 rozp. Prez. Rzplitej z 16 II 1928 o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli).

W związku z tym Minstwo Spr. Wewn. pismem okólnym z 17 III b. r. poleciło władzom podległym zwrócenie uwagi na konieczność ścisłego stosowania wymienionych przepisów, jak również i na to, że na podstawie art. 357 cyt. rozp., właściwa władza budowlana może odmówić pozwolenia na użytkowanie budynku mieszkalnego w poszczególnym wypadku, gdy stwierdzone zostanie, że nowowzniesiony budynek wykazuje taki stopień wilgoci, który może być szkodliwy dla zdrowia ludzkiego.

Targi remontowe - terminy i miejsca targów. Mnstwo Spr. Wewn. pismem okólnym z 23 VIII b. r. nr Wojsk. I. 4/1/6 podało do wiadomości władz podległych ustalone przez Mnstwo Spr. Wojsk. terminy i miejsca targów remontowych na terenach komisyj remontowych nr 1, 2 i 3 w podokresie II-im od dn. 2 X do 29 XI b. r. w celu odpowiedniego poinformowania zainteresowanej ludności.

Język wniosków (pism) w obrocie administracyjnym z Niemcami. W sprawie tej Min. Spr. Wewn. w porozum. z Min. Spr. Zagr. okólnikiem nr 44 z 28 VII r. b. wyjaśniło, iż w świetle art. 19 układu polsko-niemieckiego o obrocie prawnym z 5 III 1924 (Dz. U. 36, poz. 217 z 1926) w obrocie administracyjnym z Rzeszą Niemiecką mają w zakresie języka zastosowanie następujące zasady:

1) Wnioski niemieckich władz krajowych (a zatem nie konsulatów) mogą opiewać w języku niemieckim.

Dołączane do wniosków takich dokumenty publiczne winny być zaopatrzone w przekład na język polski, uwierzytelniony zgodnie z postanowieniami art. 18 tegoż układu.

2) Podania osób prywatnych, skierowane bezpośrednio do władz polskich, muszą być zredagowane w języku polskim. Niemiecka redakcja podań tych, choćby zaopatrzonych w tłumaczenie polskie, nie jest dopuszczalna.

3) Pisma konsulatów niemieckich—nawet w ramach postanowień art. 18 powołanego układu—podlegają ogólnym zasadom obowiązującym w zakresie korespondencji obcych przedstawicielstw z władzami polskimi i jako takie redagowane być winny wyłącznie w języku polskim.

4) Art. 19 omawianego układu polsko-niemieckiego stanowi wyraźną zasadę, że wnioski krajowych władz niemieckich o wydanie wypisów z aktów stanu cywilnego skierowywać należy bezpośrednio do najwyższej polskiej władzy administracyjnej powołanej do prowadzenia rejestrów (Min. Spr.

Wewn.) i że w tym trybie nadsyłane wnioski mogą być redagowane w języku niemieckim.

5) Specjalnego traktowania wymagają wnioski o adnotację w polskich rejestrach stanu cywilnego zmian, jakie nastąpiły w stanie cywilnym zarejestrowanych na podstawie uznania, uprawnienia, przysposobienia, rozwodu, zmiany nazwiska, zmiany wyznania i t. p. aktów, orzeczonych obcymi aktami administracyjnymi (orzeczeniami sądowymi).

Wnioski tego rodzaju, omawianym układem nieprzewidziane, podlegają co do języka ogólnym zasadom obowiązującym w obrocie międzynarodowym, którym jest język określony wewnętrznymi przepisami państwa wezwanego. Z faktu, że wedle przepisów polskich językiem urzędowania władz polskich jest język polski, wynika, że omawiane wnioski, bez względu na to, czy zgłoszone zostały przez krajowe władze niemieckie, przez niemieckie konsulaty, czy też przez osoby prywatne, redagowane być winny wyłącznie w języku polskim.

Dołączane do wniosków tych dokumenty publiczne, stanowiące podstawę żądanej adnotacji, zaopatrzone być winny w przekład polski, poświadczony przez tłumacza przysięgłego, bądź konsula państwa wzywającego (niemieckiego).

Stawki wynagrodzenia za środki przewozowe na rzecz wojska. W celu ujednostajnienia systemu obliczania stawek wynagrodzenia za środki przewozowe konne, dostarczane na rzecz wojska, Minstwo Spr. Wew. w 1929 r. zaleciło władzom administracji ogólnej system obliczenia polegający na uwzględnieniu: a) czasu zajęcia środka przewozowego i b) wynagrodzenia ruchomego za ilość przebytych kilometrów.

Ponieważ ostatnio niektóre urzędy wojewódzkie wypowiedziały się (jak również i D. O. K.) za zmianą tego systemu, przeto Minstwo Spr. Wew. pismem okólnym z 30 VII br. nr Wojsk. L. 1/3/36 zwróciło się do wojewodów o zakomunikowanie, czy w świetle dotychczasowych doświadczeń system ten wykazał jakiekolwiek wady i niedokładności przy obliczeniu i jakie wobec tego zmiany należało by zastosować przy obliczeniu wymienionych stawek.

Opłacanie składek ubezpieczeniowych przez praktykantów wakacyjnych. W sprawie tej Minstwo Spr. Wew. pismem okólnym z 5 VIII br. nr. Pers. 1431/75 podało władzom podległym do wiadomości i stosowania okólnik nr 53 Minstwa W. R. i O. P. z 22 V 1937, że stosownie do wyjaśnienia Minstwa Op. Społ. w piśmie z 11 V 1937 r. nr Un-2/12-7 praktykanci i wolontariusze, będący uczniami lub absolwentami szkół zawodowych i akademickich, zatrudnieni wyłącznie w celu praktycznego przysposobienia się do swego zawodu według przepisów ustawowych lub danej uczelni, podlegają tylko obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych, za które to ubezpieczenie opłaca całą składkę wyłącznie pracodawca, a w myśl przepisów art. 6 pkt. 1 rozp. Rrezydenta Rzplitej z 24 XI 1927 o ubezp. pracown. umysł. (Dz. U. poz. 911), mogą się na własne żądanie zwolnić od obowiązku

ubezpieczenia studenci państwowych szkół akademickich oraz innych szkół wyższych.

Ryczałt na dojazdy w gminach wiejskich o charakterze miejskim na Śląsku. Minstwo Spr. Wew. w sprawie tej podało w piśmie okólnym z 31 VII br. nr GB 13-11 władzom podległym do wiadomości, że pismem z 27 VII rb. nr D. III. 8493/3/37 Minstwo Skarbu — biorąc pod uwagę celowość przyznania ryczałtów z § 19 rozp. Rady Min. z 28 III 1934 o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. poz. 320) — zgodziło się na przyznanie tych ryczałtów w gminach wiejskich na obszarze woj. śląskiego, którym na podstawie ustawy o tymcz. uregul. fin. komunalnych w woj. śląskim nadany został charakter miejski, a to z uwagi na rozmiary i urządzenia tych gmin.

Spis czasopism nowopowstałych od dnia I czerwca do dnia I sierpnia 1937 r.

1.	Biuletyn Okręgu Stołecznego Związku Legionistów	Warszawa	nr 2	sierpień	1937
2.	Biuletyn Zjednoczenia Polskich Lekarzy Katolików (Koło Warszawskie) . . .	„	nr 1	czerwiec	„
3.	Biuletyn Żydowskiej Agencji Gospodarczej (Żagos)	„	nr 1	20 lipca	„
4.	Casanowa (tygodnik ciekawych powieści) .	„	nr 1	8 czerwca	„
5.	Chopin (organ Instytutu Fryderyka Szopena)	„	nr 1	7 czerwca	„
6.	Czarno na Białym (tygodnik) . . .	„	nr 1	27 czerwca	„
7.	Cześć Pracy (czasopismo uczniów gimnazjum mechanicznego i szkoły rzemieślniczo-przemysłowej w Brześciu)	Brześć n/B	nr 1	czerwiec	„
8.	Czwartek (pismo-komunikat Komendy Koła Czwartego PP. Leg Pol. „Czwartaków") .	Warszawa	nr 1	24 czerwca	„
9.	Feniks (miesięcznik poświęcony kulturze wewnętrznej, filozofii przyrody i twórczej syntezie ideowej)	„	nr 1	czerwiec	„
10.	Filatelia-Kurier (miesięcznik ilustrowany filatelistyczny)	Bydgoszcz	nr 1	15 lipca	„
11.	Fundamenty (organ wytwórni R. K. O. radio-Film)	Warszawa	nr 1	kwiecień	„
12.	Głos Kolegialny (miesięcznik organ dwu Kółek Kolegium: misyjnego i naukowego) . .	Radecznica	nr 1	15 maja	„
13.	Głos Ludu (tygodnik)	Kielce	nr 1	18 lipca	„
14.	Głos Pracy (organ Zjednoczonych Zw. Zawodowych w Polsce) (ZZZ). . . .	Katowice	nr 2	1 czerwca	„
15.	Głos Spółdzielczy (miesięcznik poświęcony rozwojowi spółdzielczości) . . .	Warszawa	nr 1	5 czerwca	„
16.	Gontyna (miesięcznik ilustrowany społeczno-literacki, poświęcony zagadnieniom życia społecznego)	„	nr 1	czerwiec	„

17. Informator Budowlano-Przemysłowy na woj. śląskie	Katowice	nr 2	18 lipca	1937
18. Komunikat Stowarzyszenia Kupców Polskich w Lublinie	Lublin	nr 1	czerwiec	„
19. Lech (czasopismo poświęcone kulturze narodowej, miłośnictwu piękna, propagandzie książki)	Warszawa	nr 1	lipiec	„
20. Młoda Polska (miesięcznik ideowo-polityczny Związku Młodej Polski)	„	nr 1	sierpień	„
21. Młodzi na Morze (organ okręgowej sekcji młodzieży Ligi Morskiej i Kolonialnej. .	Kraków	nr 1	maj	„
22. Nasza Prawda (pismo poświecone zagadnieniom etyki judaizmu)	Warszawa	nr 1	czerwiec	„
23. Nasz Ślad (miesięcznik Stowarzyszenia Absol. Miejskiego Instyt. kształcenia handlowego) .	Chorzów	nr 1	czerwiec	„
24. Nowa Medycyna i Kosmetyka dla wszystkich (miesięcznik poświęcony popularnej medycynie, higienie i kosmetyce) . . .	Warszawa	nr 1	1 lipca	„
25. Nowoczesny Almanach Uniwersalny (miesięcznik literacki, popularno-naukowy, ogólny, ogłoszeniowy)	Lwów	nr 1	1 czerwca	„
26. Nowy Wykwint i Moda (miesięcznik poświęcony sztuce nowoczesnego kroju i wytwórczości krajowego przemysłu) . . .	Kraków	nr 1	czerwiec	„
27. Obrona (dwutygodnik dla spraw gospodarczych, społecznych i finansowych) . .	Lwów	nr 1	1 sierpień	„
28. Orzeł i Miecz (kwartalnik młodzieży gimn. koeduk. 240 Towarzystwa Szkolnego w Turku)	Turek	nr 1	14 czerwca	„
29. Polski Biały Krzyż	Warszawa	nr 1	czerwiec	„
30. Polskie Morze (tygodnik ilustrowany kąpieliskowy Wybrzeża Bałtyckiego) . . .	Gdynia	nr 1	26 czerwca	„
31. Pracownik Ubezpieczeniowy (organ Zw. Zawod. Pracowników Ubezp. R. P.) . . .	Warszawa	nr 2	czerwiec	„
32. Prawda o filmie (dwutygodnik — przewodnik dla właścicieli kin w Polsce) . . .	„	nr 1	25 czerwca	„
33. Przepisy Sanitarne	„	nr 1	czerwiec	„
34. Skry zlotowe (gazetka obozowa, wydawana przez jubileuszowe zloty harcerek i harcerzy okr. Wilno).	Wilno	nr 1	lipiec	„
35. Stragan (tygodnik poświęcony rozwojowi straganiarstwa i handlu drobnego) . . .	„	nr 1	24 czerwca	„
36. Transportowiec (organ Zw. Zawodowego Transportowców R. P.)	Warszawa	nr 1	1 czerwca	„
37. Tygodnik Kielecki	Kielce	nr 1	1 sierpnia	„
38. Wiadomości Zw. Stowarzyszeń Techników Żydów z wyższym wykształceniem . .	Warszawa	nr 1	czerwiec i lipiec	
39. Zaiks (kwartalny biuletyn związku autorów, kompozytorów i wydawców) . . .	„	nr 1	kwiecień	1937
40. Złote Ogniwa (organ samorządu szkolnego gimnazjum im. Cecylii Plater-Zyberkówny) .	„	nr 1	8 czerwca	„

POLICJA

Wprowadzenie czapek letnich barwy khaki. P. komendant główny P. P. decyzją z 2 sierpnia r. b. zarządził wprowadzenie dla oficerów i szeregowych czapki letniej barwy khaki.

Czapkę letnią barwy khaki wolno nosić wyłącznie przy mundurze barwy khaki.

Wszyscy oficerowie mogą nosić czapki letnie barwy khaki począwszy od bieżącego okresu letniego. Szeregowi ze względów budżetowych i technicznych będą zaopatrywani stopniowo w czapki letnie barwy khaki.

W tych okręgach, które otrzymają czapki letnie barwy khaki, szeregowi obowiązani są w służbie nosić czapki letnie tylko tej barwy (oczywiście, o ile otrzymali przed tym mundury letnie barwy khaki).

Wszyscy szeregowi (z wyjątkiem okr. VI) nabywający na własny koszt czapki letnie barwy khaki — mogą je nosić poza służbą przy mundurach barwy khaki, również i w tych okręgach, które w bieżącym roku czapek letnich barwy khaki nie otrzymają.

Czapka letnia barwy khaki (otok, kwaterki i denko)—kroju i wykonania czapki granatowej — ma być sporządzona z lekkiej tkaniny, z wypustkami barwy chabrowej (u oficerów jedna wypustka na szwie łączącym kwaterki z denkiem, u szeregowych dwie wypustki barwy chabrowej: na szwie łączącym otok z kwaterkami i na szwie łączącym kwaterki z denkiem). Oznaki stopni służbowych oficerów i szeregowych na czapce letniej barwy khaki — stosownie do § 4 i 2 rozp. ministra spraw wewn. z dnia 15 czerwca 36 r. (RKG. nr 704 p. II), przy czym u oficerów galon — sznurek (jeden wzgl. 2, zależnie od stopnia służb.) umieszczony na szwie łączącym denko z kwaterkami (zamiast chabrowej wypustki).

Odcień barwy khaki letniej czapki ma być dostosowany do odcienia letniego munduru.

Przestrzeganie przepisów porządkowych na drogach (jezdniach) publicznych przez policjantów. Wychodząc z założenia, że dobry przykład jest niezawodnym środkiem wychowawczym, p. komendant główny P. P. rozkazem nr 730 pkt. V z dn. 16 VII r. b. wezwał wszystkich policjantów do najściślejszego przestrzegania przepisów w zakresie utrzymania porządku na drogach (jezdniach) publicznych.

Poza koniecznością służbową nie wolno policjantowi pod żadnym pozorem przechodzić (w miastach) przez jezdnię w sposób niedozwolony, wskakiwać lub wyskakiwać z tramwaju w czasie jazdy, jeździć na rowerze po chodniku, bez sygnału ostrzegawczego lub światła (z nastaniem zmroku), tamować ruchu na jezdni lub chodniku i t. p.

Policjant nie stosujący się do przepisów prawnych względnie łamiący te przepisy, niezależnie od odpowiedzialności karnej, jaka mu za to grozi, zasługuje na surowe potępienie, gdyż daje demoralizujący przykład publiczności, a poza tym osłabia w najwyższym stopniu siłę moralną swoich kolegów do walki z gwałcicielami prawa.

Posiedzenia referentów komend wojewódzkich. P. komendant główny P. P. rozkazem nr 730 pkt. VII z dn. 16 VII r. b. zarządził w komendach wojewódzkich odbywanie raz na miesiąc posiedzeń referentów dla omówienia i uzgodnienia aktualnych zagadnień służbowych.

Sygnały gwizdkiem. W wypadkach trudnego położenia lub konieczności zwiększenia sił policyjnych należy używać sygnału: *„Na pomoc"*.

Jako sygnał gwizdkiem służbowym p. komendant główny P. P. rozkazem nr 730 pkt. IV z dn. 16 VII r. b. ustalił *jeden krótki i jeden długi gwizd* (. —), następujący po sobie, po bardzo małej (sekundowej) pauzie. Sygnał — w zależności od sytuacji i towarzyszących jej okoliczności — może być przez policjanta powtarzany kilkakrotnie.

Noszenie akselbantów i rękawic rajtarskich. P. komendant główny P. P. rozkazem nr 730 pkt. IX z dn. 16 VII r. b. zezwolił na noszenie akselbantów przez oficerów i szeregowych w czasie pełnienia funkcji adiutantów zarówno w oddziałach szeregowych, jak i kandydatów kontraktowych.

Oficerowie—dowódcy oddziałów konnych (szeregowych i kontraktowych kandydatów) mogą nosić w czasie wystąpień na czele tych oddziałów—rękawice muszkieterki (z mankietami) barwy brązowej.

Z WOJEWÓDZTWA KRAKOWSKIEGO

Działalność Powiatowego Związku Samorządowego w Chrzanowie w dziedzinie sanitarnej w r. 1935/36. Wydatki Pow. Związku Samorządowego w Chrzanowie na zdrowie publiczne wynosiły w r. 1935/36.

na utrzymanie służby zdrowia	15.706
dopłata do utrzymania szpitali	21.579
ośrodek zdrowia	4.763
subwencja dla p. w. i w. f.	9.502
zapobieganie chorobom	12
Razem:	51.562

Służba zdrowia składa się z referenta sanitarnego (lekarza powiatowego) 5 lekarzy okręgowych oraz kontrolera sanitarnego. Działalność lekarzy okręgowych polega na leczeniu ubogich i kontroli sanitarno-porządkowej.

Działalność Ośrodka Zdrowia ilustruje następujące zestawienie.

Przychodnia przeciwjaglicza		Przychodnia przeciwgruźlicza		Przychodnia przeciwweneryczna		Ambulatorium miej porad	Stacja Opieki nad matką i dzieckiem	
Osób	Porad	Osób	Porad	Osób	Porad	Porad	Dzieci	Porad
791	7.090	783	3.185	207	5442	4.381	670	4012

Z przychodni korzysta zatem przeszło 6.000 osób, a liczba udzielonych porad dochodzi do 19.000. Stacja opieki nad matką i dzieckiem roztacza opiekę nad ok. 700 dziećmi. Przeciętny koszt jednej porady 84 gr. Wydatki na prowadzenie Ośrodka pokrywają: Pow. Zw. Samorządowy (4.763 zł), Ubezpieczalnia Społeczna (8.035 zł), Skarb Państwa (3.650 zł), miasta (2.729 zł), dochody własne (1.255 zł).

Ośrodek Zdrowia mieści się w budynku o 16 ubikacjach, wzniesionym przez Tow. Przeciwgruźlicze kosztem 120.000 zł.

Personel Ośrodka Zdrowia składa się z 4 lekarzy, 2 higienistek, 2 posługaczek i dozorcy. Wydatki osobowe wynosiły 17.312 zł. Codziennie czynna jest przychodnia przeciwgruźlicza, inne przychodnie — 3 razy tygodniowo.

Pow. Zw. Samorządowy wspólnie z Ubezpieczalnią Społeczną wybudował w r. 1934 w Chrzanowie szpital na 200 łóżek. Budynek szpitalny, wzniesiony kosztem 1.862.000 zł, urządzony został według najnowszych wymogów techniki i posiada wzorowe urządzenia. Połowę kosztów pokryła Ubezpieczalnia Społeczna, resztę samorząd powiatowy, miasta i Tow. Przeciwgruźlicze. Obecnie, kosztem Ubezpieczalni Społecznej i Tow. Przeciwgruźliczego, przy szpitalu buduje się pawilon dla chorych zakaźnych.

Z WOJEWÓDZWA ŁODZKIEGO.

Z działalności wojewódzkich organów kolegialnych w Łodzi za r. 1936/37. *Wydział Wojewódzki.* Wydział Wojewódzki w Łodzi odbył w czasie od 1. I. do 31. XII. 1936 — 13 posiedzeń i rozpatrzył ogółem 996 spraw, z czego 975 z głosem stanowczym, a 21 z głosem doradczym. Podział spraw na kategorie, określone w art. 55 rozp. Prez. Rzp. o organ. i zakr. działania władz adm. ogólnej:

na podstawie art. 55,	p. 1 —	264	sprawy
„ „ „	p. 2 —	613	„
„ „ „	p. 4 —	70	„
„ „ „	p. 7 —	28	„
	Razem	975	spraw

Ponadto, na podstawie art. 109 rozp. Prez. Rzp. o org. i zakr. działania władz adm. og. Wydział Wojewódzki wyraził zgodę na wydanie rozp. wojewody o zakazie strzelaniny w czasie świąt Wielkiej Nocy.

Dn. 6. III. 1936 uchwalił Wydział prosić wojewodę o przedstawienie Min. Komunikacji wniosku o uzyskanie uchwały Sejmu, dotyczącej przeniesienia drogi Stryków—Łódź z kategorii dróg powiatowych do kategorii dróg państwowych, jako odcinka drogi nr 16, oraz wezwać Radę Pow. w Brzezinach i Łodzi o uznanie odcinków obecnej drogi państwowej w granicach powiatów Brzeziny i Łódź między Strykowem a Zgierzem za drogi powiatowe i objęcie ich utrzymania z chwilą przejęcia przez Państw. Fundusz Drogowy drogi Stryków—Łódź.

Na posiedzeniu w dn. 8. V. 1936 dokonał Wydział Wojewódzk wyboru 8 kandydatów na członków Okręgowej Targowiskowej Komisji

Nadzorczej. Na posiedzeniu w dn. 24. VI. 1936 zatwierdził Wydział statut Związku Elektryfikacyjnego Międzykom. Przemysłowego Okręgu Łódzkiego; zatwierdzono też uchwały związków samorządowych w sprawie zorganizowania tego Zw. Międzykomunalnego, przystąpienia do niego i przyjęcia statutu. Działając na podstawie uchwały Rady Wojew., Wydział postanowił ogłosić konkurs na stypendium 10 lecia Niepodległości Państwa Polskiego dla syna małorolnego rolnika i syna robotnika w łącznej sumie 2.200 zł na kształcenie się w jednej z państw. szkół rolniczych i średnich przemysłowych.

Wniesione podania kandydatów rozstrzygnięto dnia 21 IX 1936, przyznając stypendium synowi rolnika z powiatu wieluńskiego i 4 synom robotników z Łodzi.

Przy zatwierdzaniu budżetów powiatów i miast, Wydz. Woj. kładł nacisk na zrównoważenie budżetów i obniżenie kosztów administracji.

Wydz. Wojew. nie posiada biur, referatów statyst., ani inspektorów; wszelkie prace Wydz. Wojew. wykonywują urzędnicy Urz. Wojewódzkiego. Urzędnicy ci opracowali na użytek Wydziału: graficzne zestawienie zwyczajnych budżetów powiat. związków samorząd., miast niewydzielonych i gmin wiejskich wg. działów budżetowych, graficzne zestawienie wykonania zwyczajnych budżetów miast wydzielonych, zestawienie wykonania budżetów nadzwyczajnych i budżetów administracyjnych. Budżet Wydz. Wojew. wynosi po stronie wydatków 45.792 zł, po stronie dochodów 73.204 zł. Nadwyżka wynosi zatem 27.412 zł.

Rada Wojewódzka odbyła posiedzenie dn. 10 XII 1936. Na posiedzeniu tym zostało złożone sprawozdanie wojewody z działalności administracji państwowej za r. 1934/35.

Z WOJEWODZTWA LUBELSKIEGO.

Sprawozdanie z działalności wojewódzkich organów kolegialnych w Lublinie za rok 1936/37. *Rada Wojewódzka.* Rada Wojew. odbyła posiedzenie 30 XII 1936 Przed posiedzeniem odbyły się posiedzenia komisyj: opieki społecznej, drogowo-wodnej, ogólno-gospodarczej i kulturalno-oświatowej. Komisje rozpatrzyły sprawozdanie z działalności administracji państwowej na terenie województwa lubelskiego i opracowały szereg wniosków na Radę Wojewódzką.

Wydział Wojewódzki odbył 20 posiedzeń i rozpatrzył 781 spraw, z tego 33 z głosem opiniodawczym. Z głosem stanowczym powziął uchwały następujące w myśl art. 55 rozp. Prez. Rzp. z 19 I 1928: z art. 55 (1) w 294 sprawach, z art. 55 (2) w 428 sprawach, z art. 55 (6) w 20 sprawach, z art. 55 (7) w 6 sprawach.

Uchwały opiniodawcze dotyczyły: składania z urzędu i spraw dyscyplinarnych burmistrzów, wójtów i sołtysów, zmiany w gronie gromad, odmowy zatwierdzenia wiceburmistrzów i t. p.

Z ważniejszych spraw, załatwionych przy współudziale Wydziału wymienić należy: rozporządzenia wojewody: a) o robotach melioracyjnych na rzece Krznie i b) o świadczeniach w naturze, zatwierdzenie uchwały organów samorz. powiatowego w Zamościu w sprawie przy-

stąpienia do Zw. Międzykomunalnego Op. Społecznej, wybór członków do Okręgowej Komisji Targowiskowej, przekazanie majątku gromad gminom, rozwiązanie Zw. Międzykomunalnego dla prowadzenia K. K. O. w Siedlcach, ustalenie taksy kuracyjnej od letników w gm. Łaskarzew.

Wykonano następujące prace statystyczne: 1) zestawienie sprawozdań z wykonania budżetów zw. samorządowych za r. 1935/36, 2) zestawienie preliminarzy budżetowych za r. 1937/38 zw. samorządowych, 3) prace statystyczne dla centralnej i wojewódzkiej komisji oszczędnościowo-oddłużeniowej.

Dochody Wydziału Wojewódzkiego za czas od 1 IV 1936 do 31 III 1937 wynosiły 36.607.22 zł., a wydatki 33.975 zł. 17 gr.; saldo 2.632 zł. 5 gr.

Z WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO.

Komisje kąpieliskowe w powiecie morskim. Zgodnie z zarządzeniem Min. Spr. Wewnętrznych z 21 V 1937 nr SS. 17/4-11, starosta morski wydał zarządzenie powołujące do życia nowe gminne i lokalne komisje kąpieliskowe w powiecie morskim. W skład komisji gromadzkiej, według regulaminu opracowanego przez Wydział Powiatowy w Wejherowie, mają wchodzić: miejscowy sołtys jako przewodniczący komisji, 1 członek wybrany przez radę gromadzką, 1 przedstawiciel miejscowego towarzystwa przyjaciół kąpieliska lub stale odwiedzających dane kąpielisko letników, po 1 przedstawicielu właścicieli nieruchomości, pensjonatów, przedsiębiorstw gastronomicznych, rzemiosła lub kupiectwa. Ponadto z urzędu wchodzą: wójt względnie przedstawiciel gminy, delegat Starostwa Morskiego, względnie Wydziału Powiatowego i lekarz klimatyczny. Komisja ma prawo zapraszać do współudziału z głosem doradczym osoby fachowe, lub posiadające specjalne zasługi w dziedzinie letniskowej, względnie turystycznej.

BIBLIOGRAFIA

KSIĄŻKI

Bąk Stanisław: **O zbieraniu materiałów gwarowych na Śląsku.** Z przedmową *prof. dra K. Nitscha* — Katowice 1937 r. Stron 36. Cena 1.20 zł. Wydawnictwa Instytutu Śląskiego. Seria „Polski Śląsk", nr 31.

Praca dra Bąka wypełnia dotkliwą lukę naszego piśmiennictwa regionalno-lingwistycznego. Praca ta zawiera wskazówki, w jaki sposób należy zbierać i notować materiały gwarowe ludu śląskiego oraz charakteryzuje właściwości gwary śląskiej i ocenia różne pseudonaukowe twierdzenia niemieckie o języku polskim na Śląsku.

Benesz Edward dr: **Odrodzenie narodów.** Instytut Wydawniczy „Renaissance". Stron 476.

Książkę tą, napisaną przez prezydenta Republiki Czechosłowackiej, przełożył z upoważnienia autora na język polski *dr Witold Bełza.* Dla polskich czytelników skreślił autor kilka słów wstępu, w którym kładzie nacisk na konieczność wzajemnego poznania się i zrozumienia obu sąsiadujących ze sobą narodów i państw. W książce opisuje autor formowanie się nowego oblicza Europy środkowej w czasie wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem czynników, składających się na genezę Republiki Czechosłowackiej.

Berezowski Stanisław: **Przewodnik po województwie śląskim.** Katowice 1937. Stron 447. Z 144 ilustracjami, 29 mapami i planami miast oraz z mapą podręczną woj. śląskiego i ziem sąsiednich. Format kieszeniowy w oprawie. Cena 6 zł.

Autor i wydawcy starali się dołożyć wszelkich sił, ażeby dać pracę odpowiadającą najnowocześniejszym wymaganiom, jakie się stawia przewodnikom turystyczno-krajoznawczym, mogącą zadowolić wymagania turystów o różnych kierunkach zainteresowań. Treść przewodnika ujęta jest w sposób przejrzysty w dwadzieścia kilka wycieczek po terenie województwa, które obejmują wszystkie obiekty, mogące wzbudzać turystyczne zainteresowanie. Dołączone plany miast i mapki dają w sumie kompletny orientacyjny materiał kartograficzny.

Galicz Jan dr.: **Z minionych lat.** Przyczynki do historii ruchu narodowego na Śląsku Cieszyńskim. Cieszyn 1937 r., stron 149.

W poszczególnych rozdziałach broszury mówi autor o języku polskim w dawnym szkolnictwie powszechnym na Śląsku Cieszyńskim, o początkach prasy narodowej, o czytelniach, teatrze, manifestacjach narodowych oraz o działaczach narodowych i związkach Polaków na Śląsku Cieszyńskim.

Groeger Gustaw dr, adwokat: **Prawo autorskie.** Ustawa o prawie autorskim z r. 1926 w brzmieniu jednolitego tekstu z 1935 r. z objaśnieniami i dodaniem konwencji berneńskiej. Warszawa 1937 r., stron 256. Księgarnia Prawnicza, Warszawa Senatorska 8. Kieszonkowa Biblioteka Ustaw nr 42.

Praca ta podaje historię polskiej ustawy o prawie autorskim i przyczyny jej nowelizacji, dalej jednolity tekst ustawy z komentarzami do poszczególnych artykułów, wreszcie tekst konwencji berneńskiej i uzasadnienie do rządowego projektu ustawy, mającej na celu ratyfikację zmienionego w 1928 r. tekstu wspomnianej konwencji.

Janiszek Józef: **Biblioteki samorządowe gmin wiejskich.** Odbitka z miesięcznika „Praca Oświatowa" nr 6 z 1937 r. Warszawa 1937 r. stron 28.

Broszura mówi o stosunku samorządu terytorialnego do akcji bibliotecznej, daje ogólną charakterystykę materiału dostarczonego przez ankietę przeprowadzoną w marcu i kwietniu 1936 r., dotyczącą działalności bibliotek gminnych, przedstawia rozwój liczbowy bibliotek samorządowych gmin wiejskich, ilustruje stan liczbowy księgozbiorów i czytelnictwa, opisuje wyposażenia techniczne bibliotek gminnych, porusza zagadnienie lokali i dni otwarcia bibliotek, przytacza cyfry dotyczące dochodów i wydatków gminnych bibliotek w r. 1935 oraz zajmuje się sprawą bibliotekarzy bibliotek gminnych

Jaskulski Kazimierz inż.: **O kryzysie gospodarczym**. Uwagi i wnioski. Warszawa 1937 r., stron 137. Skład główny: Dom Książki Polskiej S A. w Warszawie, pl. Trzech Krzyży 8.

Autor zestawił w książce w skrócie poszczególne czynniki, warunki i wyniki odnoszące się do ostatnio przeżywanego światowego kryzysu gospodarczego, uwzględniając przy tym przede wszystkim sytuację ekonomiczną Polski. W końcu książki zamieścił autor swoje uwagi co do czteroletniego planu gospodarczego, mówiąc w szczególności o warunkach wykonania tegoż planu.

Karczewski Wacław: **Lisków**. Dzieje jednej wsi polskiej. Wydawnictwo Wystawy „Praca i Kultura Wsi" w Liskowie. 1937 r., stron 148.

Książka, napisana z ramienia komitetu tegorocznej wystawy w Liskowie, opisuje dzieje tej wsi od 1900 r. aż po dzień dzisiejszy. Ma ona na celu wykazanie do jakich wspaniałych wyników może doprowadzić zbiorowy wysiłek warstwy narodu, która w przeszłości w życiu narodu prawie żadnego udziału nie brała. Siłą rzeczy w przedstawianiu dziejów obecnego Liskowa wybija się w książce na plan pierwszy postać ks Wacława Blizińskiego, twórcy i organizatora tej wzorowej wsi polskiej. Książka zawiera szereg reprodukcyj, ilustrujących niektóre gmachy, urządzenia i t. p.

Komar Stanisław: **Górnośląska konwencja genewska pomiędzy Polską a Niemcami (1922 — 1937)**. Katowice, 1937 r. Stron 24. Cena 1 zł. Do nabycia w większych księgarniach. Skład Główny Nasza Księgarnia w Warszawie.

Autor przedstawia warunki polityczne, w jakich konwencja genewska doszła do skutku, omawia szczegółowo treść konwencji oraz poddaje ocenie wyniki piętnastoletniego okresu trwania tej konwencji. Autor dochodzi do wniosku, że zniknięcie z powierzchni życia politycznego sztucznego tworu, jakim jest konwencja genewska, nie tylko nie doprowadzi do żadnych niedogodności, ale przeciwnie wydatnie przyczyni się do uzdrowienia stosunków polsko-niemieckich.

Leszczycki Stanisław: **Znaczenie gospodarcze ruchu uzdrowiskowo-turystycznego na Śląsku**. Z 13 mapkami. Katowice 1937. Stron 81. Cena zł 2 50 („Zagadnienia gospodarcze Śląska" nr 10").

Turystyka posiada wielkie znaczenie materialne i odpowiednio poznana i wyzyskana może się stać źródłem doniosłych przemian gospodarczych. Jedną z pierwszych publikacyj w Polsce, badających problemy turystyki, jest wymieniona praca, przedstawiająca stronę gospodarczą ruchu turystyczno-uzdrowiskowego na Śląsku. Autor daje w swych rozważaniach dowód wielkiego praktycznego znaczenia ruchu turystycznego na Śląsku we wszystkich jego odmianach. Wszyscy interesujący się kwestiami turystyki, a szczególnie zaangażowani czynnie w organizacji turystyki, winni przestudiować tę ciekawą pracę.

Piłsudski Józef: **Pisma Zbiorowe** Wydanie prac dotychczas drukiem ogłoszonych. Tom V. Warszawa 1937 r., stron 297+X. Instytut Józefa Piłsudskiego Poświęcony Badaniu Najnowszej Historii Polski.

Z zapowiedzianego dziesięcio tomowego wydawnictwa „Pism Zbiorowych" ukazał się tom V, zawierający to, co powiedział i napisał Józef Piłsudski od swego powrotu do Polski z Magdeburga do oddania władzy Naczelnika Państwa Prezydentowi Narutowiczowi. Tom ten zredagował,wstępem i przypisami zaopatrzył Kazimierz Świtalski Do książki została dodana odbitka fotografii Marszałka z 1919 r. oraz facsimile strony 1-szej rozkazu noworocznego z 1 stycznia 1919 r.

Pociecha Władysław: **Geneza hołdu pruskiego (1467 — 1525)**. Rozprawa z pracy zbiorowej „Dzieje Prus Wschodnich". Wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego. Gdynia 1937 r., stron IV+147.

Rybarski Roman: **Program gospodarczy**. Warszawa 1937 r, stron V+151, Wydawnictwo „Myśli Narodowej" w Warszawie Al. Jerozolimskie 17.

Na całość kiążki składa się cykl artykułów ogłoszonych w „Myśli Narodowej" Są to artykuły następujące: I. Założenia programu ekonomicznego, II Nasze ubóstwo, III. Własność prywatna i socjalizacja, IV. Budżet państwa i polityka podatkowa, V. Pieniądz i kredyt, VI. Produktywizm narodowy, VII. Wewnętrzna równowaga gospodarcza, VIII Polityka społeczna i sprawa robotnicza, IX. Wewnętrzna niezależność gospodarcza i sprawa żydowska, X. Polska a gospodarstwo świata oraz XI. Program i ideologia gospodarcza.

Schnitzel Aleksander dr, inspektor starostw i zw. komunal. wojew. śląskiego: **Prawo karno-administracyjne materialne**. Część III. Zbiór przepisów materialnego prawa karno-administracyjnego obowiązujących

w województwie śląskim. Katowice 1937 r., stron VIII + 199. Drukiem i nakładem Drukarni Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

Obszerną swą pracę o materialnym prawie karnym administracyjnym podzielił autor na trzy części. W 1936 r ukazała się część I, obejmująca prawo o wykroczeniach oraz przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach, tudzież część II zawierająca zbiór ogólno polskich przepisów materialnego prawa karnego administracyjnego. Obecnie wyszła z druku trzecia i ostatnia część wspomnianego wydawnictwa, poświęcona przepisom obowiązującym na obszarze autonomicznym województwa śląskiego.

Część III zawiera teksty ustaw i rozporządzeń z zakresu materialnego prawa karnego administracyjnego, ogłoszonych w Dzienniku Ustaw Śląskich, oraz teksty rozporządzeń i zarządzeń w tym zakresie wojewody śląskiego, ogłoszonych w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego. Podobnie jak w obu częściach poprzednich teksty przepisów obowiązujących są zaopatrzone w obszerne komentarze oraz w orzecznictwo Sądu Najwyższego W końcu pracy zamieszczono zestawienie dotyczące właściwości władz uprawnionych do karania, zestawienie ustaw karnych dodatkowych, których przekroczenie ulega ukaraniu przez sądy powszechne oraz szczegółowy skorowidz rzeczowy.

Wensierski Rajmund: **Dwie encykliki społeczne.** „Rerum novarum" i „Quadragesimo anno". Poznań 1937 r, stron 20. Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha sp. z o. o. w Poznaniu.

Encyklopedia podręczna prawa karnego. (Prawo karne materialne i formalne, karne skarbowe i administracyjne; socjologia i psychologia kryminalna; medycyna i psychiatria sądowa; kryminalistyka i więziennictwo). Pod redakcją *Wacława Makowskiego.* Zeszyt XX Warszawa 1937 r, strona 1229—1292 Nakładem Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska".

Po dłuższej przerwie ukazał się obecnie zeszyt XX podanej w nagłówku Encyklopedii. Zeszyt ten zawiera rozprawy: Oskarżyciel — Piwo.

Zasady programu narodowo-radykalnego. Warszawa 1937 r., stron 16. Drukarnia „Wzór" Warszawa, Rejtana 16.

Broszura zawiera tekst programu ogłoszonego przez Komitet redakcyjny „Ruchu Młodych" w dniu 7 lutego b. r.

Związki samorządowe województwa wileńskiego w świetle liczb. Okres 1935/36 roku budżetowego. Wydawnictwo nieoficjalne wileńskiego wydziału wojewódzkiego Wilno 1937 r., stron 47 formatu A4.

Wydawnictwo zawiera tablice statystyczne, odzwierciedlające stan finansowy i gospodarczy związków samorządowych na obszarze wymienionym w tytule.

CZASOPISMA

Biuletyn polsko-ukraiński. Warszawa, tygodnik nr 27. *W. Bączkowski*: Jaki ma być polski nacjonalizm?

Drogi Polski. Warszawa, miesięcznik nr 7—8. *G. Dautry*: Organizacja ukraińskiego życia gospodarczego w Polsce.

Flota polska. Warszawa nr 38, poświęcony 15-leciu Śląska.

Gaz, woda i technika sanitarna. Kraków, miesięczn. nr 3. *Inż. W. Rabczewski*: Zagadnienie poszukiwania wody do zaopatrywania miast i osiedli. *J. Fisula*: Zazębienie gospodarki gazowni i elektowni miejskiej.

Głos adwokatów. Kraków, miesięcznik nr VI. *Adw. dr. J. Bross*: Strajk w świetle prawa.

Głos gminy i gromady wiejskiej. Warszawa, dwutygodnik nr 15. *Mgr. Banaś J.*: Urlopy wójtów. Liczba gromad.

Kwartalnik Kas Oszczędności. Lwów, kwartalnik nr 34. Statut Związku komunalnych kas oszczędności we Lwowie. Wymiana urzędników między kasami oszczędności różnych krajów.

Nowa palestra. Lwów miesięcznik nr 7. *Adw. dr. J. Balker-Neuman*: Prawo ubogich w procesie cywilnym w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Polityka narodów. Warszawa, miesięcznik. Tom IX zeszyt 6. Reforma Ligi Narodów. *Cz. Lubicz*: Sytuacja wewnętrzna w Niemczech w kwietniu i maju 1937 r *a. w. o*: Sytuacja wewnętrzna w Z. S. R. R.

Polska gospodarcza. Warszawa tygodnik nr 30. *D. Z.*; Polityka zbożowa w r. 1937/8 nr 31 *W. A.*: Finansowe i gospodarcze skutki wygaśnięcia konwencji genewskiej. *D.*: Ubój zwierząt gospodarskich i spożycie mięsa w 1936 r.

Polski proces cywilny. Warszawa, dwutygodnik nr 13—14. *Jakub Vogelfanger*:

Egzekucja na rzecz krajowca przeciw cudzoziemcom a reglamentacje dewizowe.

Praca i opieka społeczna. Warszawa, kwartalnik nr 1. *Jerzy Wengierow*: Nowe prądy o polityce społecznej. *Dr Leokadia Karpfówna*: Rzut oka na sprawę kontroli wody do picia i potrzeb gospodarczych w Polsce w latach 1934—35. *Dr Aleksander Szczygieł*: Gospodarcze i zdrowotne znaczenie tłuszczów.

Przegląd budowlany Warszawa, miesięcznik nr 7. *Stefan Fryła*: W sprawie projektu nowych przepisów obliczania konstrukcyj stalowych.

Samorząd. Warszawa, tygodnik nr 30. *Wu. En* Sprawa samorządu wojewódzkiego nr 31. *A. B.*: Samorząd a spółdzielnie zdrowia. *St. Rudziński*: Czy rozporządzenie o dostawach i robotach dotyczy związków samorządowych?

Samorząd miejski. Warszawa, dwutygodnik nr 14. *Marceli Porowski*: Konieczna korektura *S. Rudziński*: Uzgodnienie ustawy o finansach komunalnych z konstytucją. *Dr K. Łazarowicz*: Leczenie chorych zakaźnych. Biuletyn Urbanistyczny nr 2. *Inż. arch. Leonard Tomaszewski*: Opiniowanie planów zabudowania przez Komisję Urbanistyczną Zw. Miast polskich. *Inż. arch. J. Reński*: Uwagi w sprawie opiniowania planów zabudowania.

Themis Polska. Warszawa. T. X. wydanie francuskie. *Leon de Halban*: Les idées sociales dans le Codex Juri Canonici, *Prof. J. de Koschembahr-Łyskowski*: Le devoir juridique (droits passifs) Theorie objective de V. Puntschart. *Prof. dr R. Longchamps de Berier*: La responsabilite du fait choses d'après le droit civil polonais. *Prof. F. von Bossowski*: Die Erbfolge im ostpolnischen Recht. *Dr A. Deryng prof.*: Le problème de l'equilibre entre le pouvoir legislatif et le pouvoir exécutif et la nouvelle Constitution polonaise. *Prof. dr S. Glaser*: Les relations entre la sanction civile et la sanction penale. *Dr L. Dworzak*: L' organisation de la reeducation morale et de la readaptation sociale des deliquants (reclassement). *Dr K. Przybyłowski prof.*: Le problème des multiples nationalites en Pologne *Dr A. Deryng prof.*: L'application des conventions internationales pas le droit national.

Wiadomości drogowe. Warszawa miesięcznik nr 122 — 123. *Inż A. Kobyliński i inż. A. Missbach*. Nawierzchnie na drogach i autostradach niemieckich.

Revue politique et parlementaire. Paris, miesięcznik nr 412. *G. Potut*: La crise financière. *F. Honig, H. W. Spiegel*: Le droit de greve des fonctionnaires en Angleterre et aux Etats-Unis. *M. Lombardi*: L'epuration en U R. S. S.

Auslanddeutsche. Miesięcznik nr 7. Volk über Zeiten und Grenzen. *Polen*: Aus den Ergebnissen der Volkszählung 1931. Die Lage in Ostoberschlesien nach dem Ablauf der Genfer Konvention.

Deutsche Bauzeitung Berlin, tygodnik nr 29. *G.*: Das Haus der Deutschen Kunst in München. *Zoltan Kosa*: Neue ungarische Baukunst Nr 30. *Oc.*: Die Grosssiedlung in Freiberg i. S.

Der Gemeindetag. Berlin, miesięcznik nr 13. *Dr O. Büchner*: Die deutschen Strassenbahen.

Nation und Staat. Wien, miesięcznik nr 10. Die Volksgruppen des Nationalitätenkongresses. Aus Anlgass der Tagung des Europaischen Nationalitätenkongressen in London. *Dr O. Ulitz*: Völkerbundrat und Minderheitenschutz in Oberschlesien. Nationaler Proporz im Wirtschaftsleben. *Dr A Salisnjak*: Der Kampf zwischen Ukraine und Moskau in der Sowjetunion.

Reichsverwaltungsblatt. Berlin, tygodnik nr 28. *E. Felsch*: Leistungen des Ansiedlungsunternehmens am Gemeinden, Kirchen und Schulverbände Nr 29. *Dr H. Schelcher*: Um die Verwaltungsrechtspflege des Dritten Reichs. Nr 30. *Dr Darsow*: Das Luftschutzgesetz vom 26 juni 1935 (EGBR I S 827) und die ersten drei Durchführungs verordnungen vom 4 Mai 1937 (RGBI I 559).

Drukarnia Gaz. Adm. i P. P., Warszawa, Trębacka 11.